

G20 ölkələri COP29-a dəstək ifadə ediblər

Braziliyanın Rio-de-Janeiro şəhərində keçirilən G20 ölkələri sammitinin yekun Bəyannaməsinin iqlim bölməsində Azərbaycanın COP29-da Sədrliyinə dəstək ifadə olunub. Bu barədə məlumat BMT-nin rəsmi saytında yer alıb.

Sənəddə deyilir: "Biz uğurlu Yeni Kollektiv Kəmiyyət Hədəfinin noticisini gözləyirik. Eyni zamanda, Azərbaycanın COP29-da Sədrliyinə dəstəyimizi vəd edirik və Bakıda danışqların uğur qazanacağına öhdəmizə götürürük. Biz, həmçinin 2025-ci ildə Braziliyanın COP30-da Sədrliyinə dəstəyi öhdəmizə götürürük".

Bəyannamədə təmiz, dayanıqlı, ədalətli, əlverişli və inklüziv enerjinin sürətləndirilməsinə dair öhdəlik də götürülüb. Bununla yanaşı, iqlim maliyyəsinin artırılması məqsədiən ayrılaq vəsaitin möbləğinin "milyardlarla dollardan trilyona çatdırmaq" üçün bütün mənbələrin səfərber edilməsinin vacibliyi vurgulanıb.

Xalq qəzeti

Nö 257 (30661) 22 noyabr 2024-cü il, cüma

Xalqın qəzeti!

Gündəlik ictimai-siyasi qəzet

1919-cu iddən çıxır | Təsisçi: Azərbaycan Respublikası Prezidentinin İşlər İdarəsi və qəzeti redaksiya heyəti

COP29: Şərqdən Qarba "yaşıl" enerji dəhlizi

Mərkəzi Asiya respublikaları ekoloji cəhətdən təmiz enerji mənbələri, o cümlədən, güneş, külək və s. ilə zəngindir. Hökumətlər uzun müddətdir ki, qahq yanacaqlardan asılılığı azaltmağa çalışırlar. Buna görə də bərpəolunan enerjiya keçid strategiyasına üstünlük verirlər.

Lakin təmiz enerji layihələrinin (külək, günəş), o cümlədən, təmiz hidrogen istehsalının genişləndirilməsi çoxşaxlı səylər tələb edir. Bu sahədə Qazaxistanda və Özbəkistanda yanaşı, bəyənəlxalq ictimaiyyətin dəstəyi ilə maliyyələşdirilmə və normativ bazanın yaradılması dekarbonizasiya prosesini asanlaşdırır bilər. Artıq belə imkan yaranıb.

Qazaxistandan Energetik Nazirliyi Birləşmiş Ərəb Əmərliyinin şirkəti ilə Jambıl vilayətində 1 gigaوات gücündə külək elektrik stansiyasının tikintisində im-

kan verəcək investisiya sazişi imzalayıb. Nazirlikdən verilən məlumatda göra, saziş Bakıda keçirilən COP29 iqlim sammitində Azərbaycan və Özbəkistan prezidentləri ilə vahid "yaşıl" enerji sisteminiñ formalasdırılması ilə bağlı razılığa gəlib və saziş imzalayıb. Saziş 29-cu iqlim konfransının regional və transregional səviyyəyədə müümət nəticələrindən biridir. COP29 regionda "yaşıl" enerji dəhlizinin yaradılması, integrasiya olunmuş elektrik enerjisi bazarlarının inkişafı və bərpəolunan enerjinin digər regionlara ixracının asanlaşdırılması üçün güclü təməl yaradır. Yalnız Azərbaycan üçün deyil, həm də Mərkəzi Asiya və Avropa regionları üçün "yaşıl" enerji keçidi və global enerji təhlükəsizliyinin təmin olunmasına dönüş nöqtəsidir.

(ardı 10-cu səhifədə)

Bu arada Qazaxistandan Prezidenti Kasim-Jomart Tokayev Bakıda keçirilən COP29 iqlim sammitində Azərbaycan və Özbəkistan prezidentləri ilə vahid "yaşıl" enerji sisteminiñ formalasdırılması ilə bağlı razılığa gəlib və saziş imzalayıb. Saziş 29-cu iqlim konfransının regional və transregional səviyyəyədə müümət nəticələrindən biridir. COP29 regionda "yaşıl" enerji dəhlizinin yaradılması, integrasiya olunmuş elektrik enerjisi bazarlarının inkişafı və bərpəolunan enerjinin digər regionlara ixracının asanlaşdırılması üçün güclü təməl yaradır. Yalnız Azərbaycan üçün deyil, həm də Mərkəzi Asiya və Avropa regionları üçün "yaşıl" enerji keçidi və global enerji təhlükəsizliyinin təmin olunmasında dönüş nöqtəsidir.

(ardı 10-cu səhifədə)

Axsaq atın kor nalbəndi

Səhifə ⇒ 7

"Cırtdanlar"ın qəzəbi

Yaxud lüksemburqlu "parlementarilər" in anti-Azərbaycan qətnamələrinə sözardı

Yəqin, belə bir durumla rastlaşanlarınız olub. Bir güclü adamın üstünə beş-altı düşüb onu döymək istəyir. Bir qorxaq isə arada həmin güclüyə zorbə vurub qaçı. İndi Lüksemburq da həmin qorxaq adamı xatırladır. Əlbəttə, ölkənin Deputatlar Palatası deyilən qurumun mövqeyini birbaşa dövlətin mövqeyini kimi qəbul etməmək də olar. Hərçənd, Avropanın qurumlu deputat industriyasının təşrisiqləri haradan alğıını bildiyimizdən məsələni məhz bu formada qoyur və zənnimizdə yanılmırıq. Onu da nəzərə alıraq ki, sözügedən palata inidiyədək də anti-Azərbaycan mövqə nümayiş etdirib.

Bəli, Lüksemburq Deputatlar Palatası Qərbin erməniparslık marafonunda növbəti "man də varam" mesajını verib. Qurum "Azərbaycan hakimiyətinin deputatların və vətəndaş comiyəti nümayəndələrinin söz azadlığının qarşı tətbiq etdiyi sanksiyalarını pişəyən" qətnamə qəbul edib. "Vətəndaş comiyəti nümayəndələri" ənənəvi qərsəli klisidir. Deputatlar söz azadlığına sanksiya nə deməkdir? Böyük ehtimalla, lüksemburqlu parlamentarilər "tacribələrləndən" çıxış edirlər. Görünür, onlara yuxarıdan nəyi necə danışmaq, hansı qarşalar çıxarmaq barədə direktivlər verildiyindən hər seyi öz arşınları ilə ölçürlər.

(ardı 4-cü səhifədə)

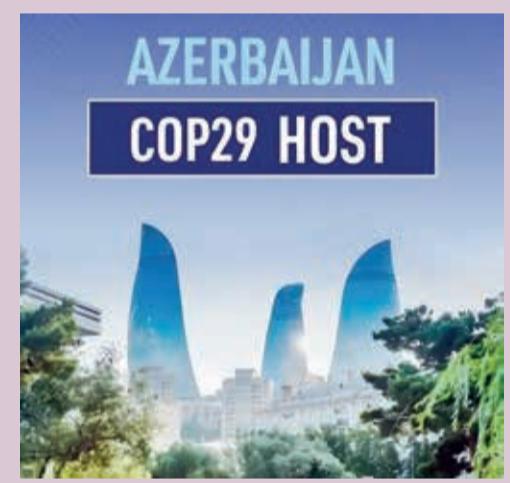

Kəlbəcərin küləyi də enerjiyə çevriləcək

Səhifə ⇒ 9

Bakı dünyaya təhlükəsiz gələcəyin "Yol xəritəsi"ni təqdim edir

Səhifə ⇒ 10

Rusyanın nüvə zərbəsi ehtimalı gündəmə gəlib

Rusya-Ukrayna mühəribəsində gərginlik getdiyikdən daha təhlükəli xarakter alır. Kiyevin Rusiya ərazisinin dorinliklərinə zorbə endirməsindən sonra dünən Moskvadan Ukraynanı daha ölümcül raket zərbəsi ilə vurdugu bildirilir. Hər iki tərəfdən verilən açıqlamalar, Ukraynanı dəstəkləyən Qorb ölkələrindən səsləndirilən bəyanatlar və atılan addımlar belə deməyə əsas verir ki, Rusya-Ukrayna mühəribəsi sülhə gedən yolu yenidən bağladı.

Ukraynanın Rusiyam Qorb raketləri ilə vurmasının perspektivinin müzakirəsi fonundan Prezident Vladimir Putin Rusiya Federasiyasının yenilənmiş nüvə doktrinasını təsdiqlədi. O, Ukrayna Silahlı Qüvvələrinin Qərbin qeyri-nüvə raketlərindən istifadəsinə nüvə reaksiyalarının mümkinliliyünü nəzərdə tutur. Moskva açıq şəkildə bildirir ki, münəqişə kosklılaşarsa, o öz suverenliyini hər vasitə ilə müdafiə etmək niyyətindədir. Doktrinadə qeyd olunduğu kimi, nüvə silahından istifadə Rusyanın suverenliyini qorumaq üçün son çərə olacaq.

(ardı 15-ci səhifədə)

COP29
Baku
Azerbaijan

COP29

Baku
Azerbaijan
NOVEMBER 11-22
2024

Azərbaycan Dövlət Tərcümə Mərkəzinin və Azərbaycan Respublikasının Dövlət Dil Komissiyası yanında Monitorinq Mərkəzinin ləğv edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddesinin 32-ci bəndini rəhbər tutaraq **qərar alıram**:

1 “Azərbaycan Dövlət Tərcümə Mərkəzi” publik hüquqi şəxs ləğv edilsin.

2 Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetini:

“Azərbaycan Respublikasının Dövlət Dil Komissiyası yanında Monitorinq Mərkəzi” publik hüquqi şəxsin ləğv edilməsi ilə bağlı müddətdən tərəfləşdirilən, Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə təqdim etsin;

2.1-ci bəndində nəzərdə tutulan publik hüquqi şəxslərin tərcümə və dövlət dilinin tətbiqi sahəsində funksiyalarının aidiyəti dövlət orqanlarına (qurumlarına) ötürülməsi ilə bağlı təkliflərinə iki ay müddətdən hazırlayıb Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə təqdim etsin;

2.2. bu Sərəncamın 1-ci hissəsində 2.1-ci bəndində nəzərdə tutulan publik hüquqi akların təkmilləşdirilməsi ilə bağlı təkliflərinə iki ay müddətdən hazırlayıb Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə təqdim etsin;

və 2.1-ci bəndində nəzərdə tutulan publik hüquqi şəxslərin tərcümə və dövlət dilinin tətbiqi sahəsində funksiyalarının aidiyəti dövlət orqanlarına (qurumlarına) ötürülməsi ilə bağlı təkliflərinə iki ay müddətdən hazırlayıb Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə təqdim etsin;

2.3. bu Sərəncamın 1-ci hissəsi və 2.1-ci bəndində nəzərdə alınmaqla, normativ hüquqi akların təkmilləşdirilməsi ilə bağlı təkliflərinə iki ay müddətdən hazırlayıb Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə təqdim etsin;

2.4. bu Sərəncamın 1-ci hissəsində 2.1-ci bəndində nəzərdə tutulan publik hüquqi şəxslərin ləğvi ilə əlaqədər onların istifadəsində olan dövlət əməkli ilə bağlı təkliflərinə üç ay müddətdən hazırlayıb Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə təqdim etsin;

2.5. bu Sərəncamdan irali gələn digər məsələləri həll etsin.

İtham ƏLİYEV
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti
Bakı şəhəri, 21 noyabr 2024-cü il

Azərbaycan–Misir diplomatik məsləhətləşməsi

Noyabrın 21-də Xarici İşlər naziri Ceyhun Bayramov ilə Misir Ərəb Respublikasının Xarici İşlər, məqrasiya və xaricdə yaşayış misirliyörə iş naziri Badr Əbdəlati arasında telefon danışıqlığı aparılıb.

29-cu sessiyasında aparılan müzakirələr, global əhəmiyyətli bu tədbirin iqlim dəyişmələri ilə mübarizə sahəsində rolü və “yaşlı” enerji sahəsində Azərbaycan–Misir əməkdaşlığı üçün olavaş imkanları yarada biləcəyi diqqət çatdırılıb.

BMT-nin İqlim Dəyişmələri üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəflər Konfransının

XQ

“İİV və İqlim Dəyişikliyi üzrə Çərçivə Sənədi”nin təqdimatı

Birləşmiş Millətlər Təşkilatının İqlim Dəyişmələri üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəflərin Konfransının 29-cu sessiyasında BMT-nin HIV/QIÇS üzrə Programının (UNAIDS) “İİV və İqlim Dəyişikliyi üzrə Çərçivə Sənədi”nin təqdimatı keçirilib.

Nizami Gəncəvi Beynəlxalq Mərkəzi və UNAIDS tərəfindən təşkil olunan tədbirdə BMT Baş katibinin köməkçisi, BMT İnkışaf Programının (UNDP) Siyaset və Proqrama Dəstək Bürosunun direktori, Marcos Neto, BMT-nin Azərbaycandakı rezident-alaqədarı Vladislav Andreyev, QIÇS və Pandemiya üzrə UNAIDS-in xüsusi müşaviri Mbulava Muqabə, Braziliya Səhiyyə Nazirliyinin Səhiyyə Nazarıti Katibi Etel Masiel və digər rəsmilər çıxış ediblər.

Məqsədlərə nail olmaqdə nəzərəçarpaq irəliləyiş əldə edib. Bu da, bölgə üzrə on yaxşı göstəricilərdən biridir.

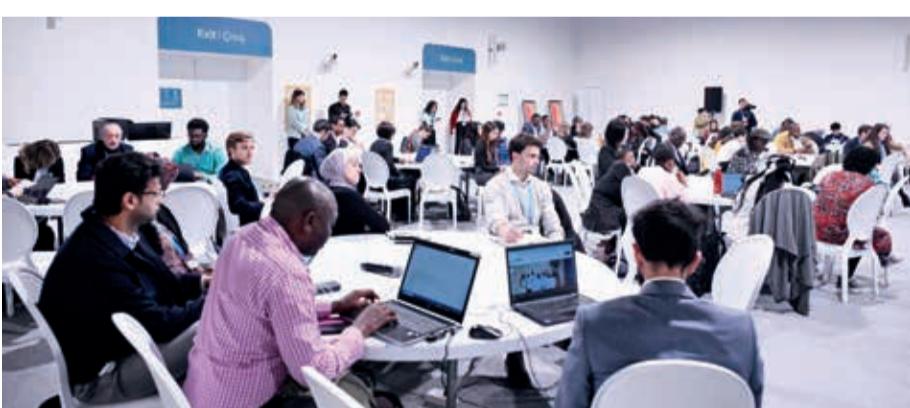
İqlim dəyişikliyinin COP29-da əsas mözvüz olduğu təsdiq olundu. BMT-nin əməkdaşlığındakı tədbirlərə görə, ölkəmizdə İİV-ə yoxlanış şəxslər antiretrovirus preparatları ilə dövlət tərəfindən təmin olunurlar: “Azərbaycan Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatı və Qlobal Fond kimi Beynəlxalq Təşkilatlar möhkəm tərəfdən qurub. 2023-cü ilin sonuna qədər Azərbaycan İİV-lə yaşayan insanlar üçün “89-80-93” səviyyəsində müayinə və mütləq qazanacaq”, – deyə səhiyyə naziri fikrini təmamilayıb.

Diqqətə çatdırılıb ki, səhərənəkən təsdiq olundu. BMT-nin əməkdaşlığındakı tədbirlərə görə, ölkəmizdə İİV-ə yoxlanış şəxslər antiretrovirus preparatları ilə dövlət tərəfindən təmin olunurlar: “Azərbaycan Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatı və Qlobal Fond kimi Beynəlxalq Təşkilatlar möhkəm tərəfdən qurub. 2023-cü ilin sonuna qədər Azərbaycan İİV-lə yaşayan insanlar üçün “89-80-93” səviyyəsində müayinə və mütləq qazanacaq”, – deyə səhiyyə naziri fikrini təmamilayıb.

Təqdimat panel müzakirələrlə davam edib.

XQ

Uşaq və gənclər yaşıl savaşa qoşulurlar

“Uşaqların və gənclərin NDC 3.0 prosesinə məzmunlu cəlb edilməsi: irəliləyişlər və nailiyyətlər üzrə inventarlaşdırma” mövzusunda panel müzakirəsi keçirilib.

COP29-un İqlim üzrə gənclər çempionu Leyla Həsənova bildirib ki, iqlim dəyişmələrində uşaqların və gənclərin iştirakçı COP29 Sənədi üçün prioritetdir.

“COP29-un Gənc İqlim Çempionu olaraq, gənclərin səslerini və prioritetlərini on yüksək səviyyələrə qaldırmaq və dəstəkləməyə davam etməyə sadidəm. Mən müxtəlif gənclər təşkilatları tərəfindən dəstəklənən NDC 3.0 prosesində uşaq və gənclərin cəlb edilməsi üçün göstərilən müxtəlif heyrətəmiz şəhərlər qədər dəstəkləməyə davam edəcəyim və tərəfləri də eyni şəyi etməyə çağırıram”, – deyə L. Həsənova qeyd edib.

Milli Məclisin deputati Nigar Məmmədova bildirib ki, gənclərin NDC prosesinə cəlb olunması aktiv iqlim faaliyyətinə töhfə verə bilər. “Təəssif ki, dünyada bir milyardda yaxın uşaq iqlim dəyişikliyi sabobından son dərəcə yüksək risk altında olan 33 ölkədə yaşayırlar. Milli Səhiyyədə Müəyyən Edilmiş Təhsilər (NDC) ölkələrin global iqlim məqsədlərinə formalasdırıvərən və gələcəyimiz necə olacaqını müəyyən edən əsas mexanizm olacaq”.

XQ

COP29 və Rio-Trio Təşəbbüsü əməkdaşlıq edəcək

COP29 Sənədi və Rio Konvensiyaları (UNFCCC, CBD, UNCCD) ilə əməkdaşlıq çərçivəsində Rio-Trio Təşəbbüsüne həsr olunmuş görüş keçirilib.

Toplantıda ekologiya və tabii sərvətlər nazirinin müavini Umeyra Tağıyeva çıxış edərək bildirib ki, Azərbaycan, Kolumbiya və Səudiyyə Ərəbistanı Krallığı hökumətlərinin yeni tərəfdən tətbiqi çərçivəsində “Rio Üçlüyü” təşəbbüsü çərçivəsində gələcək əməkdaşlıq davam etdiriləcək.

Əməkdaşlığın əsas məqsədi Azərbaycan və BMT-nin İqlim Dəyişmələri üzrə Çərçivə Konvensiyası, Kolumbiyadan BMT-nin Bioloji müxtəliflik haqqında Konvensiyası və

böyük, Hondurasın, Senegalın, Birleşmiş Ərəb Əmərliklərinin, Barbadosun, Dominikan Respublikasının nümayəndələri çıxış edərək Rio-Trio təşəbbüsünə qoşulmadı.

Şəhərin, Hondurasın, Senegalın, Birleşmiş Ərəb Əmərliklərinin, Barbadosun, Dominikan Respublikasının nümayəndələri çıxış edərək Rio-Trio təşəbbüsünə qoşulmadı.

Sonra Səudiyyə Ərəbistanının, Kolum-

XQ

XQ

Torpağımıza və suyumuza qənim kəsilənlər...

Ermənistanın COP29-a gəlməməsinin səbəbi törətdiyi ekoloji cinayətlərdir

Hayastan 30 il ərzində işğal altında saxladığı torpaqlarımıza nəinki divan tutub, eyni zamanda, mənbəyini öz ərazisindən götürən və Azərbaycana gələn çayları da daim çirkənləndirib. Məlumdur ki, ölkəmizin yerüstü su ehtiyatlarının, təxminən, 70 faizi qonşu ölkələrdə formalasən transsərhəd su axımları hesabınadır. Bu təbii su mənbələrinin Ermənistan tərəfindən çirkənləndirildiyi danılmaz faktdır. Azərbaycannın şirin su ehtiyatları əsasən Kür və Araz çaylarının hesabına ödənilir. Bu çaylar mənbəyini Türkiyədən götürür, sonra Gürcüstan və Ermənistan ərazilərindən keçərək Azərbaycana ərazisindən Xəzər dənizinə töküür. Qonşu ölkələrin ərazilərində çay suları sənaye və məişət tullantıları ilə çirkənir. On illərlə davam edən bu proses nəticəsində Kür və Araz çaylarının sahilyanı və dib çöküntüləri kimyevi və radioaktiv tullantılarla çirkənməyə məruz qahib. Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin Monitoring Departamentinin məlumatına əsasən, Meğri, Qaçaran, Qafan və Dəstəkert dağ-mədən kombinatlarının yüz min tonlarla qatı turş suları, ağır metal duzları və başqa tullantıları Arazın qolu olan Oxçuçaya axıdılır. Ayri-ayrı vaxtlarda suyun tərkibində misin miqdardan normadan 25-50 dəfə, fenolların miqdarı isə mütəmadi olaraq normadan 6-15 dəfə artıq olub.

Konkret olaraq, transsərhəd çay sayı-
lan Oxçuçay Ermənistan ərazisində daim
kəskin cırklənməyə məruz qalır. Bakı bu-
nunla bağlı dəfələrlə “həyəcan təbili” çə-
lib. Amma Ermənistan hələ də Transsərhəd
su hövzərinə dair Helsinki Konvensiya-
sına qoşulmayıb. 1992-ci ildə qəbul edil-
miş bu beynəlxalq sənəd transsərhəd səth
və yeraltı suların ekoloji cəhətdən etibarlı
idarə olunmasına və qorunmasına yönəl-
miş milli tədbirlərin, eləcə də beynəlxalq
əməkdaşlığın gücləndirilməsi üçün bir
məkanizm rolunu oynayır.

Oxuların diqqətinə çatdırıq ki, ABŞ-nin Azərbaycandakı səfiri Mark Libbi COP29-daki çıxışında Azərbaycan və Ermənistanın hidroloq və mühəndislərinin bölgədə sərhəd çaylarının su ehtiyatlarının vahid idarəetmə sxeminin yaradılması istiqamətində birgə fəaliyyəti barədə danişmışdı. Səfirin bu təşəbbüsü barədə məlumatın yayılmasından dörrətən sonra, "Sputnik Ermənistən"ın sorğusuna cavab olaraq Ermənistən Xarici İşlər Nazirliyi bu sahədə rəsmi səviyyədə təmasları bəyənmədiyini açıqlayıb və Azərbaycanla əməkdaşlıq ehtimalını təkzib edib. Hayların baş diplomatiya idarəsi açıqlamasında sərhəd-yani su ehtiyatlarının idarə edilməsində Ermənistənla Azərbaycan arasında rəsmi əməkdaşlığın olmadığı bildirib. Məlumatda o da vurgulanır ki, Ermənistən bey-nəlxalq hüquqa, o cümlədən, ekoloji konvensiyalara uyğun olaraq öz öhdəliklərini "vicdanla və konstruktiv şəkildə yerinə yetirən" tərəfdəşlarla su ehtiyatlarının idarə edilməsində fəal əməkdaşlıq edir: "Bu ölkələr arasında Gürcüstan, İran və Türkiyə də var idi". Dördüncü qonşusunun—Azərbaycanın adını çəkməyən İrəvanın

Replika

Şah üsuli-idarəsi çağlarında Tehranla Paris arasında isti münasibətlərin mövcudluğu heç kəsə sərr deyil. İranın elit təbəqəsinin fransızsayağı həyat tərzi keçirməsi, az qala, normaya çevrilmişdi. Yəni, İranda hürriyyət Fransadakı demokratiyadan heç də geri qalmırıldı. Rza şaha və Pəhləvi sülaləsinə qarşı mübarizəyə qalxmış və monarxiyanın qəbrini qazmış Ayatullah Xomeyninin təqiblərdən canını qurtarıb əvvəl Türkiyəyə, sonra İraqa və nəhayət, məhz Fransaya pənah aparması və oradan müxalifətin lideri kimi geri dönüşü yaşı nəslin yadında olar. Fransaya kapitalist, SSRİ-yə kommunist rejimi yaradacağını vəd edən Xomeyni sonda İranda İslam Respublikası qurmaq barədə qərarını açıqladı.

Bu tarixi arayışı ona görə oxucuların nəzərinə çatdırırıq ki, iki ölkə arasında münasibətlərin yeni dönmədə maraqlı tarəfləri üzə çıxıb. Fransa və İran arasında tarixi əlaqələr indi başqa bir formada, həm də gizli müstəvidə davam edirmiş. Həmin əlaqələrin bir qolu Ermənistanın vasitəçiliyi ilə həyata keçirilmiş. Bunu Azərbaycanın nüfuzlu media qurumlarından biri üzə çıxarıb. Əslində, Parisin Tehranla ənənəvi əlaqələrini və qarşılıqlı maraqlarını nəzərə alsaq, burada təəccübüllü heç nə yoxdur. Yaxın vaxtlara qədər “TOTAL” və “Peugeot” kimi tanınmış fransız şirkətləri Qərbin sanksiyalarına baxmayaraq, İranda fəaliyyətlərini davam etdirirdilər. Bəs, Parislə Tehran arasında gizli əlaqə kanalı kimi Ermənistandan hansı keyfiyyətdə istifadə olunur? Sayt hələlik bu məsələyə tam aydınlıq gətirməyə tələsmir.

Məsələni bizim üçün maraqlı edən tərəfi ondan ibarətdir ki, Fransa Ermənistanı silahlandırmaq planlarını daha çox İranın vasitəciliyi ilə həyata keçirir. Məlum olduğu kimi, "Sezar" artilleriya sistemlərinin bir hissəsi, eləcə də digər silahlardan məhz İran ərazisi vasitəsilə Ermənistana çatdırılıb. Bundan başqa, İran vətəndaşlarının Fransa köşfəyyatına işləmək üçün cəlb edilməsi prosesində Ermənistən müümü

halqa rolunu oynayırımsı. Bu, Hayastan'ın ərazisini belə əməliyyatların icrası üçün on əlverişli məkanlardan birinə çəviriib. Fransannın Ermənistan vasitəsilə İrana daha həncər mesajları ötürdüyü barədə əllərin də etraflı məlumatın olduğunu yanan sayı məqamı yetişdikdə, bu məlumatların dərəcə olunacağını açıqlayıb.

Bu gündərə Ermənistanın xarici işlər naziri Ararat Mirzoyanın İranlı həmkarı Abbas Araqçı və Fransanın xarici işlər naziri Jan-Noel Barro ilə telefon danışqları olub. Təsdiqlənməmiş məlumatə görə noyabrın 7-də Paşinyan Budapeştə Avropa Siyasi Birliyinin sammiti çərçivəsində Fransa prezidenti Emmanuel Makronla görüşündə İrana müəyyən mesajların çatdırılması ilə bağlı göstəriş alıb.

Yeri gəmisişkən, Ermənistan hakimiyətində gözlənilməz "istəfa dalğasını" da bu hadisələrlə əlaqələndirənlər az deyil.

fərziyyələrinə görə, Fransa və İran arasında Ermənistan vasitəsilə aparılan məxfi danışqlara dair məlumatların kənara sızması məhz istefaya göndərilənlərin əli ilə baş verib. Onların arasında, həmcinin Paşın

verdi. Ümair'in arasında, hemşinin Paşının yanın əhatəsində qalanların sırasında ABS və Qərbin digər strukturları ilə yaxındır. Bağılılığı olan kadrların da adları çəkilir. İntihası, Paşinyan onlarla yolları ayırmadıq qərar verib.

Fransa Yaxın Şərqi və Afrikadakı
çoxillilik “təcrübəsindən” istifadə edərək
Ermənistəni, faktiki olaraq, yeni müstəməl

in pozg
ləkəsinə çevirmək üçün Paşinyandan
eninə-uzununa istifadə edir. Bu hadisələ
Makron rejiminin ikiüzlülüyünü nüma
yiş etdirməklə yanaşı, hətta onun müttə
fiqləri sayılan Qərb ölkələrini də çəsdirib
Parisin İranla pərdəarxası sövdələşməs
Avropa İttifaqında İrana qarşı yeni sank
siyaların müzakirə olunduğu dövrə təsa
düz edir. Belə məlum olur ki, “cüt bacılar”
– Makron Ermənistən vasitəsilə Tehranla
gizli danışıqlar aparır.

Bu, eyni zamanda, Fransanın NATO müttəfiqi ABŞ-ya, o cümlədən, məlum olduğu kimi, rəsmi Vaşinqtonun İrana qarşı siyasetini sortlaşdırırmək niyyətində olan yeni seçilmiş Prezident Donald Trump xəyanət etmək mənasına gəlir.

Bu arada daha bir maraqlı detal ortaya çıxıb. Ermənistən Cinayət Məcəlləsinin 393-cü maddəsinin 3-cü hissəsinin 2-ci bəndi və 399-cu maddəsinin 3-cü hissəsinin 2-ci bəndi ilə başlanmış cinayət işçərçivəsində İstintaq Komitəsinin və Milli Təhlükəsizlik Xidmətinin əməkdaşları tərəfindən həyata keçirilmiş müvafiq təd

birlər nəticəsində İran İslam Respublikasından qacaqmalçılıq yolu ilə Ermənistana xüsusilə külli miqdarda narkotik vasitələrin qanunsuz dövriyyəsi ilə bağlı daha bir faktın üstü açılıb.

Ermənistan baş prokurorluğunun mətbuat xidmətindən "Armenpress"-ə verilən məlumatda görə, istintaqın əldə etdiyi məlumatə əsasən, noyabrın 11-də saat 05:00 radələrində İrəvan şəhərinin 52 və 32 yaşlı sakinləri "Mitsubishi Grandis" markalı avtomobil lə Məqriyə gediblər. Onlar Ermənistan-İran dövlət sərhədinin Meg-

unluğunu

miqdarda narkotik vasitəni qəbul ediblər. Daha sonra İran-Ermənistan dövlətlərəsə avtomobil yolunda, daxil olmuş əməliyyat məlumatlarını həyata keçirmək məqsədilə MTN əməkdaşları tərəfindən avtomobil göstərilən yerdə saxlanılıb və bir neçə bağlama müəyyən edilərək götürüldü. Müstəntiq cinayətin törədilməsinə bilavasitə əsaslı şübhələr yarandığından həmin şəxslərin həbsinə qərar verib.

Həyata keçirilən əməliyyat-istintaq tədbirləri, o cümlədən, təyin olunmuş ekspertizanın rəyinə əsasən, avtomobile baxış nəticəsində yuxarıda qeyd olunan bağlamaların içərisində ümumi çəkisi 10 kiloqram 294 qram olan narkotik maddə-marixuana aşkar edilib. Ermənistanın narkotik vasitələrin Şərqdən Qərbə daşındığı tranzit ölkəyə çevrildiyini hamı bilir. Burada, necə deyərlər, “no comment”.

i.Həsənqala
XO

“Cırtdanlar”ın qəzəbi

(əvvəli 1-ci səhifədə)

Sən demə, Lüksemburq Deputatlar Palatasının Azərbaycanla bağlı qərəzi roya golrəkən nəzərə alındığı məqamlar var imiş. Bunlardan birincisi Avropa Şurası Parlament Assambleyasının 24 yanvar 2024-cü il tarixində qəbul etdiyi 2527 sayılı qətnamə imiş. O qətnamə ki, Azərbaycan nümayəndə heyətinin qurumda təmsilciliyinə qarşı idi. Sözdən sənədin hansı şərtlər daxilində, nə səbəbdən qəbul edildiyi aydınlaşdır. O da aydınları ki, Qəribin ermənipərəst qızılvari bələ bir qətnamə ilə növbəti anti-Azərbaycan fəaliyyəti gerçəkləşdirmiş, nəticə etibarılı Ermanistanın havadalarının sifarişini yerinə yetirmişdir. İndi Lüksemburq Deputatlar Palatası isə sifarişi, bir növ, ehmalaşdırmaq yolu tutur.

Lüksemburq Deputatlar Palatasının qətnamə çıxarırları nəzərə alındığı ikinci məsələ Azərbaycan Xarici İşlər Nazirliyinin 26 avqust 2024-cü il tarixli qərarı ilə AŞPA-nın 76 deputatının, o cümlədən lüksemburq deputatlar Oktav Moder və İv Kruxten arzuolunmaz şəxslər – “persona non grata” elan edilməlidir. Qeyd edək ki, bu şəxslərin hər biri barələrdən çıxarılmış qərara layiq idilər. Çünkü birtərəfli mövqə tirajlaşır, ermənipərəst si-farişlər yerinə yetirirdilər. Onlar nəinki tutduqları posta, eyni zamanda, adı etik standartlara zidd hərəkat və davranışlarında gündəmə galidirlər.

Lüksemburq Deputatlar Palatasının qətnamə adı altında çıxardığı anti-Azərbaycan oyumbazlığının digər tərəflərinə diqqət yetirməyə lizum görənmiş. Başlıca məqəm budur ki, Qərib institutları ölkəməzə qarşı on müxtəlif metodlarda kəməyi ilə kampanya aparrırlar. Bu kampaniyaların qəraz motivləri ortaya son dərəcə eybəcər durum çıxarırlar. Bu eybəcərlər isə Avropanın öyündüyü dəyərlərin deqədasiyasi perspektivini doğurmaqdadır. Çünkü dəyərlər cəfəng məsələlər, avantürist baxışlar üçün alət çəvirilir.

Sonda əvvəldəki bənzətməmizə qayıdaq. Bir dəyər ki, Avropanın “cırtdan” dövlətlərinən Lüksemburq Deputatlar Palatasının qətnaməsi güclü adamlar mühərriçə aparalarla öz aləmində dəstək olmağa çalışıb. Bir qədəmənən ənənəvi anti-Azərbaycan tezislərinin gündəmə gətirildiyini hiss etdiniz. Üstəlik, bu tezislərin “Amnesty International” və “Human Rights Watch” kimi qərəz yuvası olan təşkilatların ölkəməzə siyasi məhbusların olduğuna dair ləkməs kağızı məhiyyəti hesabatları ilə möhkəmləndirildiyi dəyərdir.

Lüksemburq Deputatlar Palatasının qətnamə adı altında çıxardığı anti-Azərbaycan oyumbazlığının digər tərəflərinə diqqət yetirməyə lizum görənmiş. Başlıca məqəm budur ki, Qərib institutları ölkəməzə qarşı on müxtəlif metodlarda kəməyi ilə kampanya aparrırlar. Bu kampaniyaların qəraz motivləri ortaya son dərəcə eybəcər durum çıxarırlar. Bu eybəcərlər isə Avropanın öyündüyü dəyərlərin deqədasiyasi perspektivini doğurmaqdadır. Çünkü dəyərlər cəfəng məsələlər, avantürist baxışlar üçün alət çəvirilir.

Sonda əvvəldəki bənzətməmizə qayıdaq. Bir dəyər ki, Avropanın “cırtdan” dövlətlərinən Lüksemburq Deputatlar Palatasının qətnaməsi güclü adamlar mühərriçə aparalarla öz aləmində dəstək olmağa çalışıb. Bir qədəmənən ənənəvi anti-Azərbaycan tezislərinin gündəmə gətirildiyini hiss etdiniz. Üstəlik, bu tezislərin “Amnesty International” və “Human Rights Watch” kimi qərəz yuvası olan təşkilatların ölkəməzə siyasi məhbusların olduğuna dair ləkməs kağızı məhiyyəti hesabatları ilə möhkəmləndirildiyi dəyərdir.

Ə.RÜSTƏMOV
XQ

erməni mədəni irs nümunəsi kimi təsdiqlənməsi tələb olunur. Təxminən belə: torpaq Azərbaycanın, ancaq torpaqın üzündə yerləşən tikili erməni abidəsidir. Ermanistan hakimiyəti massalının hüquqi təsdiqinə nail olmaqla gələcək üçün zəmən formalımlarıdır.

Deməli plan belədir ki, nə vaxtsa Ermanistan gülənləncək və Azərbaycana qarşı ərazi iddiası irəli sürəcək və o zaman məsələn, Ağdamdakı abidənin həməlxalq məhkəmələr tərəfində erməni abidəsi olaraq təsdiqlənməsi əsas götürülcək. Yəni, bildiriləcək ki, abidə ermənilərindər, həmin abidənin yerləşdiyi torpaq da onlardır. Hazırda “Monumentwatch.org” saytı da məhz bu məqsədlə ortaya atılıb.

O ki qaldı, bilavasitə Azərbaycan hakimiyəti tərəfindən Qarabağın erməni mirasının dağdırılması məsələsinə, Xankəndidə ucaldırılmış qondarma mahiyyəti abidə miras statusunda ola biləməz. Çünkü onun inşasına 2015-ci ildə başlanılıb, bunun üçün xərçənlik və sair. Beynəlxalq hüquqa əsasən torpaq sahibi olan Azərbaycan isə heç kəsənən ərazisində nəyinsən inşasını xahiş etməmişdi. Odur ki, istiyino uyğun şəkildə hansısa tikiliyi sökü bilər. Yeri gəlməşkən, qondarma “Artsax Respublikasının” “parlament” binası eyni aqibəti yasağı. Digerləri də yaşayacaq və burada mədəni irsənə təcavüzənə səhəbət belə gedə biləməz.

Bir məqəmi vurgulayaq. Əslində, Ermanistan hakimiyətinin məqsədi heç də hansısa abidəni qorumaq deyil. Erməni varlığı üçün mirasa hörmət anlayışı, qətiyyət, yoxdur. Əgər olsaydı, işgalçılıq edib mədəniyyət nümunələrimizə, dini məbədlərimizə münasibətdə vandal münasibət göstərməzdi. Erməni varlığı, əksinə, Qarabağdağı abidələrin dağıdılmasını istəyir. “Monumentwatch.org” Xankəndidəki memorial kompleks barədə söz açmaqla və onunla bağlı “Artsax qohşanları” ritorikasını gündəmə gətirməklə qiciq doğurmaq niyyəti güdür. Erməni düşüncə sistemi, bir növ, həmin kompleksin dağıdılma biləcəyini yada salır.

Sonda onu da deyək ki, Ermanistan hakimiyəti Qarabağ ermənilərinin bölgədən çıxarılmamasını həyata keçirməklə erməni avantürizmini üçün niskil ritorikasını əsas götürürdü ki, abidələrə təcavüz cəfəngiyatını da həmin ritorikanın tərkib hissəsi olaraq təsəvvürə gotürir və təbliğ edir. Azərbaycanın yurisdiksiyasında yaşayan ermənilər anlayışı yoxdur, ölkəməzin özündən olan erməni abidələri, daha doğrusu, erməni abidələri kimi təqdim olunan tikililər də olmamalıdır.

Qeyd edək ki, bu təqdimatlarda çox sadə mənətiq var. Fikrimizə aydınlıq gətirmək üçün Ermanistan hakimiyətinin beynəlxalq məhkəmələrə Azərbaycana qarşı qaldırıldıq iddiaların məzmununa nəzər salaq. Təsəvvür edin, həmin iddiaların birində Ağdamdakı abidən

diqqətdən yayınmur.

İndi isə keçək “palataçaların” qarınlarının ağrısına. Bəli, əminliklə söyleyə bilərik ki, onların bu qətnamələri da Ermanistanı müdafiə məramına söykənir. Ayının min oyunu bir armudun başındadır. Yəni, ənənəvi “tezislərin” gündəmə götürilməsində məqsəd ermənipərəstlikdir. Axi lüksemburqlu deputatlar həm də Qarabağla bağlı qəbul edilmiş qətnamələri rəhbər tuturlar. Bu “cırtdanlar” ürkələnib Azərbaycan hakimiyəti qarşısında tələb də qoyurlar. Həbsxanalarımızda olan məhbuslar dərhal azad edilməli imiş (?). Ad çıkməsələr də, Qarabağdakı artıq canını tapşırmış separatçı rejimin özünü “prezident”, “baş nazir”, “xarici işlər naziri”, “dövlət naziri” adlandıran təmsilçilərini nəzərdə tutduqları gün kimi aydınlaşdır.

İkinci tələb “Azərbaycan hakimiyətinin demokratik yolla seçilmiş nümayəndələrin sorbəst hərəkətinə mane olan bütün məhdudiyyətləri aradan qaldırması” imiş. Söhbət ölkəməzdə “persona non grata” elan edilmiş şəxslərdən gedir. Görünür, cizgi filmlə personajları “Qulliverin soyahəti”ni yaxşı oxuduqlarından belə iddia səslenir səsənləməkdən çəkinmirlər. Hələ tələblərini, guya, parlament dialoquna və diplomatiyaya sadıqlik əlaməti olaraq Azərbaycan Milli Məclisinin sədriyinə təqdim etməyi də düşünürler.

Lüksemburq Deputatlar Palatasının qətnamə adı altında çıxardığı anti-Azərbaycan oyumbazlığının digər tərəflərinə diqqət yetirməyə lizum görənmiş. Başlıca məqəm budur ki, Qərib institutları ölkəməzə qarşı on müxtəlif metodlarda kəməyi ilə kampanya aparrırlar. Bu kampaniyaların qəraz motivləri ortaya son dərəcə eybəcər durum çıxarırlar. Bu eybəcərlər isə Avropanın öyündüyü dəyərlərin deqədasiyasi perspektivini doğurmaqdadır. Çünkü dəyərlər cəfəng məsələlər, avantürist baxışlar üçün alət çəvirilir.

Sonda əvvəldəki bənzətməmizə qayıdaq. Bir dəyər ki, Avropanın “cırtdan” dövlətlərinən Lüksemburq Deputatlar Palatasının qətnaməsi güclü adamlar mühərriçə aparalarla öz aləmində dəstək olmağa çalışıb. Bir qədəmənən ənənəvi anti-Azərbaycan tezislərinin gündəmə gətirildiyini hiss etdiniz. Üstəlik, bu tezislərin “Amnesty International” və “Human Rights Watch” kimi qərəz yuvası olan təşkilatların ölkəməzə siyasi məhbusların olduğuna dair ləkməs kağızı məhiyyəti hesabatları ilə möhkəmləndirildiyi dəyərdir.

Köşə

Prodüser Qoar Xodjabaqyanın çətin sualı:

150 min çoxdur, yoxsa 1 milyon?

İttifaq MİRZƏBƏYLİ
i-mirzebeyle@mail.ru

Ermənilərin ikinci Qarabağ mühəribəsindəki rüvayətləndən, xüsusən Azərbaycanın 2023-cü ilin sentyabrında hayata keçirdiyi 23 saatlıq antiterror əməliyyatından sonra əli heç yerə çatmayan ABŞ erməniləriaya bir “film çəkdirilmək”, guya, dünyadan diqqətini Artsaxa yönəltmək istəyirlər. Bu məqsədlə fəaliyyətə başlayanda isə asrlərdən bəri topladıqları mifyaratma təcrübəsindən bəhrələnirlər.

Dünən işgalçi ölkənin jurnalist və “ekspert”lərinin ərsəyə götürdiyi “Armlıno” xəbər portalında mifyaratma prosesindəki şəxslərindən biri – “Evdən yaxşı yer yoxdur” adlı, guya, sənədli olan filmin prodüserləri sırasında yer almış Qoar Xodjabaqyanla məsahibəni oxudur. Yeri gəlməşkən, Qoarın Gövhər, Xodjanın Xoca, baqın bay olduğunu bilməyən var? Yoxdur. Yəni onların nəyə varsa, hamısı türklərdən oğurlanmadır. Ən əsası isə dövlət qurdularını torpaqlar.

Xatırladıq ki, bu saxta təsəkkürlü və məkli prodüser-sənəsfən, yarasıqlı qadındır – dilim çatışdı, onların filminin adını boyandırmayı deyirdi. Çünki ermənilər Cənubi Qafqaza geləndən bəri yəni minlərlə azərbaycanlı öz doğma ev-şəyindən, yurd-yuvasından didərgin salınmışdır. Ona görə hələ də doğma ev həsrətiylə yaşıyan çoxsaylı soydaşımız hər addımda ata-babasının torpağı, mülkü, malı haqqında danişanda ermənilərin indi istədiyi “evdən yaxşı yer yoxdur” argumentini dələtirilər. Yüz minlərlə soydaşımız isə həm hərmiş gəyərtilər ilə dünənimizi dəyişmişdir.

“Müsahibə”dəki bəzi məqamları xatırladaq. Birinci. Jurnalın sənəllərini cavablandırın Qoar deyir ki, əsas məqsədlimiz Azərbaycanın 2020-ci ilin payızındaki haqsızlıqlarından və 2023-cü ilin sentyabrında tərətdiyi etnik təmizləmədən əzmiş 150 min artsaxının problemini qabartmadı.

İndi mən bu məxlüqə sənələrini verirəm: “150 min çoxdur, yoxsa bir milyon?” Üstəlik, Qarabağda heç zaman o qədər erməni olmayıb.

İkinci. ABŞ-dəki himayədarlarının yali hesabına danişan bu şərafafsız deyir ki, son dörd ildə Artsaxdakı bütün erməni abidələri məhv edilib.

İndi mən ona sənələrini verirəm: Otuz il vəhbi qəbilələrin, insan qan içən terrorçu, təxribatçı və qatillərin işğalı altında qalaraq viranlıyoq çevrilmiş Azərbaycan ərazilərindəki milli, dini, mədəni və tərixi abidələrinin hamisi sağ-salamadırmı? Yox! Hamisini sənin soyundan olah heyvanlıqların yer üzündən siliblər.

Üçüncü. Prodüser deyir ki, çəkdiyim sənədi filmle (İrəvan və Nyu-Yorkda turub Qarabağ haqqında “sonəlli” na isə çəkməyi ancaq ermənilər bacaralar) dünənim diqqətini Artsaxda tərəfdilərlərə yönəltməyə çalışmışdır.

Siz indi o istiqamətdə “çalışırsınız”. Azərbaycan isə artıq dörd ildər ki, sizin Qarabağda və Şərqi Zəngəzürda tərəfdilərinin ictimaiyyətinə göstərin, çatdırı. Artıq dünən müxtəlif ölkələrin təmsil edən soyah, turist, jurnalçı, çoxsaylı beynəlxalq təşkilatların nümayəndələri, siyasetçi, diplomat, deputat, ekspert və ziyanlılar hayaların “əl izi” olan xarabalıq, Hırosimaya çevrilmiş şəhərləri görmüş və sizin zəlinə sənəmətmişlər.

Dördüncü. Qoar deyir ki, Azərbaycan dövlətinin Artsaxda tərəfdiləri əvvəlcə blokada, sonra soyqırımı və nəhayət, etnik təmizləmə ididi.

İndi sənələrini: Bəs Ermanistan tərəfdilərinin Xocalıda tərətdiyi nə idid? Xeyriyyəcilik marafonu, yoxsa humanitar addımlar idid? Üstəlik, Azərbaycan bütün addımlarını öz ərazilərini xain düşməni işğalından azad etmək üçün atmışdır. Ermanistan dövləti isə Xocalıda, sonradan Ağdam, Füzuli, Cəbrayıl və digər ərazilərimizdəki vəhşiliklərinin qonşunun ərazilərini ələ keçirmək üçün tərətmidi. Ona görə də dünənim diqqətini nəya yönəltmək istəyirsiniz, yönəldin. Dünya artı sizin böyük-lükicikli vəhbi sürüsündən ibarət olduğunu zəfərənən.

Yazın burada yekunlaşdırmaq istəyirdim. Ancaq onun “Artsax sakınları on dözlümlü insanlardır” – ifadəsinə də münasibət bildirməmək mümkün deyil. Bu prodüserə xatırladırı: “Artsax respublikasının buraxılması haqqında” tarixi sənədi məhz həmin “on dözlümlü” sakınların özürlərini imzaladılar. Ermanistan mətbuatı hələ də Artsax rəhbərlərinin bir-birinə xəyanət edinməyi yazır və onların “kom halında” Bakida “istirahət etməsinin” səbəbini də məhz xəyanətdə axtarılar.

P.S. İnsafın, filmə yaxşı ad veriblər. Həmin ad 1 milyon dan çox azərbaycanlıların türk gəyərətinə özündən əks etdirir.

MONUMENT WATCH

Murad. Qarabağın erməni mirası təcavüz ritorikasının məqsədləri

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin Qərarı

№471

"Milli arxiv fondu haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilmişsi barədə" Azərbaycan Respublikasının 2022-ci il 29 iyun tarixli 574-VIQD nömrəli Qanununun icrası ilə əlaqədar Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin bəzi qərarlarında dəyişiklik edilməsi haqqında:

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 119-cu maddəsinin səkkizinci abzasını rəhbər tutaraq, "Milli arxiv fondu haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilmişsi barədə" Azərbaycan Respublikasının 2022-ci il 29 iyun tarixli 574-VIQD nömrəli Qanununun tətbiqi və "Milli arxiv fondu haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiq edilmişsi barədə" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 1999-cu il 27 iyun tarixli 168 nömrəli Fərmanında dəyişiklik edilmişsi haqqında" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2022-ci

il 18 avqust tarixli 1812 nömrəli Fərmanının 2.2-ci bəndinin icrasını təmin etmək məqsədi Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetinə qərara alıb:

1. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2015-ci il 26 oktyabr tarixli 341 nömrəli Qərarı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2015, № 12, maddə 1559 (Cild I); 2024, № 1, maddə 98, № 3, maddə 301, № 7, maddə 892; Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2024-cü il 8 oktyabr tarixli 448 nömrəli Qərarı) ilə təsdiq edilmiş 2 nömrəli əlavə - "ASAN ödəniş" sistemində istifadə Qaydaları"nın 3.14-cü bəndində "saxlanılır" sözü "mühafizə edilir" sözləri ilə əvəz edil-sin.

2. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2021-ci il 29 yanvar tarixli 21 nömrəli Qərarı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2021, № 1, maddə 104 (Cild I) ilə təsdiq edilmiş "Innovativ la-yihələrin itetimiyət üçün aqış reyestrinin aparılması və "Startap" pasportunun veril-məsi" Qaydaları"nın 2.2.4-cü yarimbəndində

Bakı şəhəri, 1 noyabr 2024-cü il

"saxlanılması" sözü "mühafizə olunması" sözəri ilə əvəz edilsin.

3. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2022-ci il 28 aprel tarixli 175 nömrəli Qərarı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2022, № 4, maddə 421 (Cild I); 2024, № 1, maddə 98, № 3, maddə 301, № 7, maddə 892; Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2024-cü il 8 oktyabr tarixli 448 nömrəli Qərarı) ilə təsdiq edilmiş "Ömər pensiyalarının təyin edilməsi, hesablanması, yenidən hesablanması, bir növdən başqa növa keçiriləməsi və ödeniməsi Qaydaları"nın 4.1.1-ci yarimbəndin 1-ci abzasında və 4.1.4-cü yarimbəndində "saxlanılan" sözü "mühafizə edilən" sözləri ilə əvəz edilsin.

Əli ƏSƏDOV,

Azərbaycan Respublikasının Baş naziri

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin Qərarı

№472

"Azərbaycan Respublikası Dövlət Turizm Agentliyinin tabeliyində "Turizm və Rekreasiya Zonalarının idarə Edilməsi və İnkışaf Mərkəzi" publik hüquqi şəxsin Nizamnaməsi"nin təsdiq edilməsi haqqında

"Azərbaycan Respublikası Dövlət Turizm Agentliyinin tabeliyində Turizm və Rekreasiya Zonalarının idarə Edilməsi və

İnkışaf Mərkəzinin yaradılması haqqında" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2024-ci il 2 avqust tarixli 172 nömrəli Fərmanının 4.1-ci bəndinin icrasını təmin etmək məqsədi Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetinə qərara alıb:

1. "Azərbaycan Respublikası Dövlət Turizm Agentliyinin tabeliyində "Turizm və

Bakı şəhəri, 4 noyabr 2024-cü il

Rekreasiya Zonalarının idarə Edilməsi və İnkışaf Mərkəzi" publik hüquqi şəxsin Nizamnaməsi" təsdiq edilsin (əlavə olunur).

2. Azərbaycan Respublikasının Dövlət Turizm Agentliyi bu Qərardan irəli gələn məsələləri həll etsin.

Əli ƏSƏDOV,

Azərbaycan Respublikasının Baş naziri

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin Qərarı

№473

"Azərbaycan Respublikası Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin kollegiyanın tərkibi haqqında" Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2015-ci il 13 mart tarixli 63 nömrəli Qərарında dəyişiklik edilmişisi barədə

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 119-cu maddəsinin səkkizinci abzasını rəhbər tutaraq, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2001-ci il 20 iyun tarixli 544 nömrəli Fərmanı ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikasının Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin tərkibi haqqında" Əsasnamə"-nin 10.6-ci bəndində uyğun olaraq Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetinə qərara alıb:

"Azərbaycan Respublikası Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin kollegiyanın tərkibi haqqında" Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2015-ci il 13 mart tarixli 63 nömrəli Qərərinin (Azərbaycan

Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2015, № 3, maddə 330 (Cild I) 1-ci hissəsi" aşağıdakı redaksiyada verilsin:

1. Azərbaycan Respublikası Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin kollegiya üzvlərinin sayı 11 (on bir) növərdən ibarət müyyənləşdirilsin və aşağıdakı tərkibdə təsdiq edilsin:

Kollegiyanın sadri

Azərbaycan Respublikası Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin sadri

Kollegiyanın üzvləri:

Azərbaycan Respublikası Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin sadrının birinci müavini

Azərbaycan Respublikası Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin sadrının müavini

Naxçıvan Muxtar Respublikası Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Agentliyinin direktoru

Bakı şəhəri, 5 noyabr 2024-cü il

Azərbaycan Respublikası Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin rəhbərini

Azərbaycan Respublikası Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin rəhbərinin müvəfi

Azərbaycan Respublikası Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin rəhbərinin müvəfi

Azərbaycan Respublikası Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin rəhbərinin müvəfi

Azərbaycan Respublikası Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin rəhbərinin müvəfi

Azərbaycan Respublikası Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin rəhbərinin müvəfi

Azərbaycan Respublikası Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin rəhbərinin müvəfi

Azərbaycan Respublikası Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin rəhbərinin müvəfi

Azərbaycan Respublikası Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin rəhbərinin müvəfi

Azərbaycan Respublikası Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin rəhbərinin müvəfi

Azərbaycan Respublikası Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin rəhbərinin müvəfi

Azərbaycan Respublikası Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin rəhbərinin müvəfi

Azərbaycan Respublikası Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin rəhbərinin müvəfi

Azərbaycan Respublikası Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin rəhbərinin müvəfi

Azərbaycan Respublikası Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin rəhbərinin müvəfi

Azərbaycan Respublikası Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin rəhbərinin müvəfi

Azərbaycan Respublikası Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin rəhbərinin müvəfi

Azərbaycan Respublikası Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin rəhbərinin müvəfi

Azərbaycan Respublikası Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin rəhbərinin müvəfi

Azərbaycan Respublikası Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin rəhbərinin müvəfi

Azərbaycan Respublikası Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin rəhbərinin müvəfi

Azərbaycan Respublikası Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin rəhbərinin müvəfi

Azərbaycan Respublikası Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin rəhbərinin müvəfi

Azərbaycan Respublikası Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin rəhbərinin müvəfi

Azərbaycan Respublikası Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin rəhbərinin müvəfi

Azərbaycan Respublikası Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin rəhbərinin müvəfi

Azərbaycan Respublikası Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin rəhbərinin müvəfi

Azərbaycan Respublikası Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin rəhbərinin müvəfi

Azərbaycan Respublikası Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin rəhbərinin müvəfi

Azərbaycan Respublikası Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin rəhbərinin müvəfi

Azərbaycan Respublikası Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin rəhbərinin müvəfi

Azərbaycan Respublikası Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin rəhbərinin müvəfi

Azərbaycan Respublikası Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin rəhbərinin müvəfi

Azərbaycan Respublikası Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin rəhbərinin müvəfi

Azərbaycan Respublikası Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin rəhbərinin müvəfi

Azərbaycan Respublikası Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin rəhbərinin müvəfi

Azərbaycan Respublikası Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin rəhbərinin müvəfi

Azərbaycan Respublikası Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin rəhbərinin müvəfi

Azərbaycan Respublikası Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin rəhbərinin müvəfi

Azərbaycan Respublikası Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin rəhbərinin müvəfi

Azərbaycan Respublikası Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin rəhbərinin müvəfi

Azərbaycan Respublikası Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin rəhbərinin müvəfi

Azərbaycan Respublikası Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin rəhbərinin müvəfi

Azərbaycan Respublikası Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin rəhbərinin müvəfi

Azərbaycan Respublikası Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin rəhbərinin müvəfi

Azərbaycan Respublikası Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin rəhbərinin müvəfi

Azərbaycan Respublikası Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin rəhbərinin müvəfi

Azərbaycan Respublikası Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin rəhbərinin müvəfi

Azərbaycan Respublikası Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin rəhbərinin müvəfi

Azərbaycan Respublikası Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin rəhbərinin müvəfi

Azərbaycan Respublikası Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin rəhbərinin müvəfi

Azərbaycan Respublikası Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin rəhbərinin müvəfi

Azərbaycan Respublikası Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin rəhbərinin müvəfi

Azərbaycan Respublikası Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin rəhbərinin müvəfi

Azərbaycan Respublikası Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin rəhbərinin mü

Ermanistann Azərbaycan torpaqlarını işgal etməsindən sonra bu işgalə legitmələşdirmək məqsədi ilə yaratdığı qondarma separatçı rejimin sonunu "dövlət naziri" Ruben Vardanyanın vəkil Cared Qenser "Azadlıq" radiosunun Azərbaycan xidmətinə müsahibə verib. "Vardanyan ailəsinin beynəlxalq hüquq məsləhətçisi" kimi təqdim edilən C.Qenserin 21 dəqiqəlik müsahibə zamanı bir dəfə də olsun doğru-dürüst fikir səsləndirmədiyi diqqəti çəlb edir.

Sözsüz ki, onun ən böyük yalanı R.Vardanyanı və keçmiş separatçı rejimin digər "qlavalarını" "siyasi mətbəs" adlandırmışdır. Özünü vəkil adlandıran şəxs heç bir beynəlxalq insan hüquqları təşkilatının və dövlətin, o cümlədən Ermanistannın özünü də siyasi mətbəs kimi tanımadığı şəxslərə bağlı bi ifadəni işlətməklə gerçək səməsini, xisətini və məsələləri yanaşma tərəzini bəri başdan ortaya qoyur. Yaxşı ki, aparıcı bi məqamda dərhal qabardır. C.Qenser isə iban cavab olaraq ciddi fakt ortaya qoya bilmir və deyir: "Mənca, onu siyasi

ci Qarabağ mühərbiyi başlananada biz çox üzüldük. Buna səbəb dünya ictimaiyyətinin hadisəyə bizzət istidiyim kimi reaksiya verməsi idi. Səbəb də legitimliyin olmaması, dəha doğrusu, bizzət tərəfimizdən legitimliyin olmaması idi. Azərbaycan BMT-nin 3-4 qətnaməsindən sonra Qarabağda əməliyyat keçirib".

Qarabağdan Ermanistana köçənlərin sayına gəldikdə isə Qenser bu məsələdən də uydurmaya yol verir. Məsələ ondadır ki, Ermanistan hökumətinin açıqladığı rəqəmlərdə Qarabağdan getmiş hayların sayıının

deyəndə ki, ədalət inanmaq və ədalət təmin etmək üçün mübarizə aparmaq lazımdır, məsələ bunu nəzərdə tuturdum. Onların heç əglinə gələ bilməz ki, bir gün onlar Bakıda çay içmək istəyini belə reallaşdıracaqlar, istintaq təcridxanasında oturacaqlar və ədalət məhkəməsinin qorarını gözləyəcəklər".

Yeri gölmüşkən, onu da bildirək ki, separatçılar, həqiqətən də, tanklara Bakıya gəlib burada çay içəcəklərini bildirmişdilər. Onlar "haqlı" çıxdılar. Onların tankları bu gün Bakıda, Hərbi Qənimətlər Parkındır. Özler isə istintaq təcridxanasında çay içirlər. Aralarında olan bir nəfər - keçmiş xunte rejiminin "xarici işlər naziri" David Babayan isə Azərbaycan Qarabağda bayragını dalgalandırmaq üçün Xankondida səfirlək açmışa çağrımışdı. Bu gün Azərbaycan Bayraqı Qarabağın hər bir yaşasın məntəqəsində inamla dalgalanır. Babayan isə Dövlət Təhlükəsizlik Xidmətinin

Axsaq atın kor nalbəndi

Vardanyanın vəkilinin açıqlamaları beynəlxalq hüquqa ləkədir

101 848 nəfər olduğu qeyd edilir. Nəzərə alımaq lazımdır ki, bu, işsizliyin rəqəmədir. O da "Avrora"nın seçim komissiyasının tərkibinə daxildir. Yeri gölmüşkən, qeyd edək ki, R.Vardanyan "Avrora" mukafatını Nubar Afeyan və Vardan Criqoryanla birlikdə 2016-ci ildə təsis etmişdi. Tam adı "Bəşəriyyətin oyası üçün Avrora mukafatı" olan və "beynəlxalq humanitar mükafat" adlandırılaraq müükafat "ərməni soyqrırını"ndan sağ çıxınan adından verilir. Onun təqdimetmə mərasimləri 2016-ci il aprelin 24-dən etibarən hər il keçirilir. Laureat 1 milyon ABŞ dolları alır. Mükafatın seçim komitəsində dənəyinə bir çox yerlərindən tanınmış şəxslər cəmləşiblər. O cümlədən ABŞ Beynəlxalq İnkıf Agentliyinin (USAID) direktoru Samanta Pauer də 2017-ci ildən "Avrora"nın seçim komitəsinin üzvü idi. Komitənin, ümumiyyətki, 13 üvvəl var. İndi ham M.Robinson, ham P.Polman, ham də S.Pauer və digərləri R.Vardanyanla vaxtilə mövcud olmuş suətələrə, daha doğrusu, ondan külli miqdarda pul almaları səbəbindən onun azadlıq çıxmazı üçün canşanlıq edirlər. Onların Vardanyanı müdafiə edəcəkləri azəl gündən bəlli idi. Beləliklə, C.Qenser Vardanyanı onun dostlarından, biznes tərəfdaşlarından və pul kisəsindən asılı olanlardan başqa heç kimin "siyasi mətbəs" hesab etmədiyini etraf etmiş olur.

"Yalan ayaq tutar, yeriməz!" deyiblər. Zənnimizcə, bu atalar sözünün vəkilin dünənya sırrımaq istədiyi növbəti yalanlarla bağlı işlətmək yerinə düşür. O, daha sonra digər ermənipərostlərin irali sürdükləri, amma beynəlxalq ictimatıya həqiqət kimi qəbul etdirə bilmedikləri "etnik təmizləmə" məsələsinin üstüne gəlir. C.Qenser bir qədər də irali gedərkən "bu kampaniya"nın mərhəbələrə bəllür. İddia edir ki, kampaniya 3 mərhələdən (?) başarlı olub və Vardanyan da kampaniyanın bir hissəsi kimi saxlanılib. Guya, bircinci mərhələdə 120 min (?) etnik erməni Azərbaycanın həmin bölgəsindən Ermanistana köçürütlüb. İkinci, "respublika"nın "dövlət qu-rumları" sistemli şəkildə daşıldıb, "prezident hökuməti buraxmağa" məcbur edilib, üçüncü isə bölgənin 8 keçmiş rəhbərini eyni ittihamlarla həbs olunmasıdır.

Beləliklə, C.Qenser hamıya aydın olan faktları utanıb-qızarmadan danır, yalanlarının, necə deyərlər, dozasını artırır. Birincisi, Qarabağın heç bir yerində etnik təmizləmə aparılmış. Bunu təsdiq etmək üçün ortada heç bir subut, fakt və argument yoxdur! İkinci, dünənin heç bir ölkəsi, o cümlədən Ermanistana rəsmən 2020-ci ildə baş verən İkinci Qarabağ mühərbiyəsində etnik təmizləmə baş verdiyini iddia etməyib, habelə 2023-cü ildə həyata keçirilən lokallı xarakterli antiterrör tədbirlərini "etnik təmizləmə" kimi qiymətləndirməyib. Hətta, bu yaxınlarda Ermanistana parlamentinin sədri Alen Simonyan elə "Azadlıq" radiosunun erməni xidməti – "Azərbaycan"ın verdiyi geniş müsahibə zamanı Azərbaycanın horbi əmaliyyatının legitim olduğunu etraf etmişdi. O demədi: "İkin-

İştintaq Təcridxanasından Dövlət Bayraqı Meydanında dalgalanan Dövlət bayrağımızı seyr etmək qalır.

Ancaq tarixin acı ironiyaları belələrinə dərs olmur. Dərs olsayı, vəkil C.Qenser R.Vardanyan kimisini vəkil olmaga razılaşmaz, yaxud verdiyi müsahibədə "Vardanyan ona görə taqib və həbs edilib ki, o, özünün fikir və ifadə azadlığından sərbəst olmalıdır" və siyasi iştirak hüquqlarından istifadə edib" rəsədlərinə deməzdər. Onun aparıcının faktları təqdim etməsindən yayınması isə cüllüklərinin göstəricisidir. Ümumiyyətlə, müsahibəni izleyərək vəkilin çox hayası birisi olduğunu qonaqına gəlmək olur. "YouTube" videohostinqində şəhərlərdə Dəqənərin ünvanına yazılımsız "çox hayasınsın" sözü diqqətini cəlb etdi. Onun aparıcının faktları səyəkən suallarına əsəbi cavab verməsi də arqumentlərinin göstəricisi sayılara bildir. Ümumiyyətlə, vəkil adı daşıyan bu adının açıqlamaları hüquq elmi adına ləkə kimi qiymətləndirilməlidir. Beynəlxalq hüquqla Azərbaycanın suvereniliyi kimi təsdiq etməklə, təqdim etməklə dənəyin fikirlərini basqı cü dayorləndirmək mümkündür.

Cənubi Qafqaz Tədqiqatlar Mərkəzinin direktoru, politoloq Farhad Mammədov Vardanyanın vəkilinin müsahibəsinə özüñün telegram kanalında münasibətini açıqlayır. "Azadlıq radiosu bunu da etdi!"

sərlövhəli paylaşımında bildirilib ki, ABŞ Konqresinin maliyyələşdirildiyi "Azadlıq" radiosu, onun Azərbaycan xidməti Vardanyanın vəkil üçün platforma təqdim edib. Vəkil isə öz növbəsində aparıcının sözünə məcəzi mənasında əzib, onu yerinə oturdu: "Aparıcının sualları o qədər zaif idi ki, mən bunun qəsdən edildiyi barədə qəti fikir formallaşdı. Bununla yanaşı, səhəbat, dəha dəqiq desək, Vardanyanın vəkilinin, bu yaramazın monoloqlarını dediyi yerlər videoalarla müşayiət olundur ki, buna heç bir ehtiyac yox idi. Əgər bu müsahibə "hard talk" ("sərt danışış") üslubundadırsa, o zaman aparıcı əsrarlı olmalı idi. Daha jurnalist olduğunu, özünün fikrinin olmadığını tətuşü kimi təkrar etməməli idi. Bu əlavə isə bütün tezislərini ağızından çıxarıb dərhəl saqlaşdırıb..."

F.Mammədov bildirib ki, Vardanyanın cinayət ortaqları kimi Azərbaycan cəzaçılığının müsəssəsindən cürbüşəcək. Anti-terror tədbirlərinin baş verəsi bilavasita onların emməllərinin nəticəsindən.

Dövlətimizin başçısı qeyd etmişdi ki, bu, doğrudan da ədalətin Zəfəridir: "Mən

Səxavət HƏMİD
XQ

Mediaya sosial güzəştlər sistemi xarakter daşıyır

Jurnalista ilə məşğul olanlara 75 faizlik vergi güzəşti təklifiñin müzakirəyə çıxarılması bundan xəbər verir

Azərbaycanda jurnalista üzrə sosial programların tətbiq edilməsi ənənəsi 1990-ci illərdə ümummilli lider Heydər Əliyev tərəfindən yaradılıb. Həmin illərdə bazar iqtisadiyyatın şəhərlərinə uyğunlaşması, müstəqilləşməyə çalışan media subyektlərinin keçid dövrünü uğurla adıllaması üçün dövlət yardım şəlini uzadıb. Kütüvə informasiya vasitələrinin müstəqilliliyinin dəstəklənməsi, maddi-texniki bazasının möhkəmləndirilməsi qorular verilib. Bu kontekstdə mətbuat orqanlarının vergi yükünə azaldılması, qəzet redaksiyalarına kreditlərin ayrılması, qəzetlərin borclarının dövlət vəsaiti hesabına silinəsi, aparıcı KİV-lərə maliyyə yardımının göstərilməsi, o cümlədən, jurnalistlər üçün sosial güzəştlərin tətbiq edilməsi kimi addımlar atılıb.

Təsadüfi deyil ki, yeni qanun qəbul edilməsindən və Media Reystrinin yaradılmasından sonra Jurnalistlər və media subyektlərinin yeni güzəştlər, imtiyazlar müəyyənləşdirilib. Azərbaycan Prezidenti ipoteka qanunvericiliyinə edilən dayışıklılıkları təsdiqləyərək, jurnalistlərin güzəştlər ipoteka kreditindən istifadə etmək hüququnu təsdiqləyib. Həmçinin, kütüvə informasiya məhsullarının, kitabların, dörsliklərin ərsəyə golması üçün istifadə edilən kağızın idkəli və satışı ƏDV-dən azad edilib. Çap və onlayn media subyektlərinin əldə etdikləri golirlər 75 faiziñin golər vergisindən azad ediləməsi nəzərdə tutulan.

Azərbaycanda media sektoruna yönəlik dəstək siyasetinin mühüm bir özəlliyi də budur ki, media subyektlərinin və jurnalistlərin müstəqilliyinə qorun, onların fəaliyyətinə förd, cəmiyyət və dövlətin maraqlarının uyğunlaşdırılması təmin edilib. Media cəmiyyətin obyektiv məlumatlaşdırılması funksiyasını səmərəli şəkildə yerinə yetirə bilir.

Prezident İlham Əliyevin "Azərbaycan Respublikasında media sektorunda islahatların dərinişdirilməsi haqqında" 12 yanvar 2021-ci il tarixli Fərmanından sonra bu sektorda yeniləşmə xüsusi vüsat alb. İslahatların dəlgisi media sektorunun bütün sahələri kimi, KİV-ə dəstək proqramları da shəhərətədə edib. Fərmanın uyğun olaraq, ölkədə media qanunvericiliyi yeniləşdirilib. 2022-ci ildə "Media haqqında" qanun qəbul edilib, həmçinin Media Reystri ya-

radıb.

Zəfəriyətən media sektorunda anla-

yışları konkretləşdirir. Şəffaflıq artırır və sui-istifadə hallarının qarşısını alır. Media Reystrinin tətbiq edilməsi isə həm media subyektlərinin, həm də jurnalistlərin

sayını müəyyənləşdirməyə imkan verir.

Bu aydınlaşma media subyektləri və jurnalistlər üçün sosial güzəştlər, cəməniyyətini asanlaşdırır, sosial proqramların hələqü-iqtisadi əsaslıdır.

Vergi Məcəlləsi üzrə nəzərdə tutulan bu təklifi onu göstərir ki, dövlətimiz media sektorunun inkişafını daimi olaraq diqqət mərkəzində saxlayır. Jurnalistlərin sosial rifahının dəha yaxşılaşdırılmasına şərait yaradır.

Qızlara da yaşıl cəbhə açılır

COP29 çərçivəsində İnnovasiya və Rəqəmsal İnkışaf Agentliyinin təşkilatçılığı ilə (İRİA) "İqlim dəyişikliyində qadın liderlər: Dünyanın iqlim problemlərinin həlliinə sadiq qızlar nəslini necə yetişdirmək olar" adlı panel müzakirə keçirilər.

IDDA-da İnvestisiya və Esositem Dəstəyi Departamenti Ləylə Məmmədova, "Women in Tech" təşkilatının Nika Yudin, "Women in Tech" təşkilatının Azərbaycanın nümayəndəliyinin səfiri Leyla Seyidzadə və "Femmes Digitales" da həmtəsisi və İdarə Heyətinin üzvü Şəhla Məmmədova sözügedən müzakirədə istifadə edilər.

Panel müzakirəsində iqlim dəyişikliyinə qarşı mübarizədə qadınların liderliyi,

texnologiya və innovasiyanın bu mübarizədə rolü, həbelə goləçək nəsillərinin bu sahədə maarifləndirilməsi məsəlləri müzakirə edilər. Tədbir iştirakçıları qadınların iqlim problemlərinin həlliinə qarşı təhlükələrin şəhəriyyətini vurğulayıb, qızların texnologiya, mühəndislik və iqlim sahələrində təhsil və peşəkar inkişaf imkanlarının artırılmasının vacibliyini qeyd ediblər.

İqlim dəyişikliyi və aqrar sektorda innovativ yanaşmalar

Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi yanında Aqrar Kredit və İnkışaf Agentliyinin təşəbbüsü ilə COP29-un Yaşlı Zonasında “İqlim dəyişikliyinə dayanıqlı aqrar sektor üçün innovativ yanaşmalar və birləşmələr rolü” mövzusunda tədbir keçirilib. Toplantıda Aqrar Kredit və İnkışaf Agentliyinin rəhbər şəxsləri, fermerlər, banklar da daxil olmaqla özəl sektorun, eləcə də beynəlxalq təşkilatların nümayəndələri iştirak ediblər.

Kənd Təsərrüfatı Nazirliyinin məlumatına görə, COP29 çərçivəsində Qida, Kənd Təsərrüfatı və Su Günündə keçirilən tədbirdən məqsəd aqrar sahənin inkişafı üzrə müyyən edilən strateji prioritetlərin – dayanıqlı kənd təsərrüfatının təşviqi, fermerlərin maliyyə resurslarına çıxışının artırılması və beynəlxalq tərəfdəşligin daha da gücləndirilməsi istiqamətində iqlimlə bağlı tədbirlərə töhfə vermek, bu istiqamətdə fermerlərə daha çox məlumat çatdırmaq olub.

Aqrar Kredit və İnkışaf Agentliyinin şöbə müdürü Rəşad Fətəhov dövlət dəstəyi mexanizmləri və onların təsirinin art-

ırılması yolları mövzusunda çıxış edib. O, təmsil etdiyi qurum tərəfindən qobul edilən yeni dəyişikliklərlə bağlı ətraflı məlumat verib, daha sonra dövlət dəstəkləri və ən son dəyişikliklərin fermerlər üçün yaratdığı imkanlardan danışdı.

İqlim dəyişiklikləri dövründə dayanıqlı kənd təsərrüfatı üçün innovativ texnologiyalardan istifadənin artırılmasının əhəmiyyəti mövzusunda çıxış edən “Beta Azərbaycan” MMC-nin regional müdürü Ahmet Arslan risklərin idarə olunması və məhsuldarlığın artırılmasına dair praktiki nümunələr təqdim edib, iştirakçılarla, xüsusən də fermerlərə dayanıqlı təsərrüfatı

yaratmağın yolları barədə faydalı məlumatlar çatdırıb.

Aqrar Kredit və İnkışaf Agentliyinin sədr müavini Mehman İsmayılov kənd təsərrüfatının maliyyədirilməsində bankların və digər kredit təşkilatlarının rolü mövzusunda çıxış edərək dövlət – özəl tərəfdəşligin dayanıqlı kənd təsərrüfatının osaslarından biri olduğunu deyib. O, tədbir iştirakçılara Elektron Kənd Təsərrüfatı İnfomasiya Sistemindən alınan məlumatlarla fermerlərin maliyyə tarixçəsinin vizual təqdimatını nümayis etdirib.

Qurumun sədr müavini kənd təsərrüfatının subsidiyalılaşdırılması üzrə təqdimat keçirib, iştirakçılarla Elektron Kənd Təsərrüfatı İnfomasiya Sistemində formalasən dataların subsidiya siyasetinin formalasmasına təsirli barədə məlumat verib. O formalasən dataların dövlət dəstəyi mexanizmlərinin əməkdaşlılıq göstəricilərini ölçməyə, vəsaitin daha optimallı yönləndiriləcəsi imkan verdiyini diqqət çatdırıb.

Daha sonra agentliyin layihə və proqramları şəhərin müdürü Fərid Əmirov çıxış edərək iqlim dəyişikliyinin kənd təsərrüfatına mənfi təsirini azaltmaq məqsədli beynəlxalq təşkilatlar və donorlarla əməkdaşlığın artırılması istiqamətləri mövzusunda təqdimat edib. İqlim dəyişikliyinin global təsirlərinə qarşı daha geniş əməkdaşlığın vacibliyini vurgulayan şöbə müdürü deyib ki, bu manada beynəlxalq layihələrin və dövlət proqramlarının kənd təsərrüfatına olan müsbət təsiri nəzərə alınaraq xüsusi qadın və gənc fermerlər üçün həyata keçirilən layihələr mühüm əhəmiyyət daşıyır.

Tədbir iştirakçıları xüsusi maraq doğuran digər mövzular ətrafında da geniş fikir mübadiləsi aparıblar.

COP29-da təmiz nəqliyyat təqdimatı

COP29-un Mavi Zonasında Urbanizasiya, Nəqliyyat Turizm Günü çərçivəsində Rəqəmsal İnkışaf və Nəqliyyat Nazirliyi tərəfindən keçirilən yüksək səviyyəli dayırımı masada “Ekoloji təmiz və təhlükəsiz nəqliyyat vasitələrinin dövriyyəsinin stimullaşdırılması və infrastrukturun təkmilləşdirilməsi üzrə görülən işlər və əldə olunan nəticələr” in təqdimatı keçirilib. Bu barədə XQ-ya “Azərişq” ASC-dən məlumat verilib.

Bildirilər ki, tədbirdə Azərbaycan Respublikası Prezidenti Administrasiyasının İqtisadi siyaset və sənaye məsələləri şöbəsinin baş məsləhətçisi Gülnaz Cava-

dova daha təmiz dünya və daha dayanıqlı galacın formalasdırılmasında karbon izini azaltmaq yönəlmüş ekoloji təmiz və təhlükəsiz nəqliyyat vasitələrinin rolunu

idarəetmə üsullarını mənimmən vacibliyini önsə çəkilib.

GİLTEX-in baş icraçı direktoru Kamran Aqası şirkətin strategiyasında dayanıqlılığın rolundan bəhs edib. O deyib ki, GİLTEX-də dayanıqlılıq, sadəcə, bir məqsəd deyil, həm də şirkətin strategiyasının əsasıdır: “Biz tekstil istehsalında suyun təkrar istifadəsinə imkan veren yeni texnologiyaların tətbiqini planlaşdırıq. Bu, ətraf mühitə təsirimizi azaltmaqla yanaşı, sonmayımda bir standart yaratmağımıza xidmət edəcək. Belə tədbirlər yeniliklərin təsviqində və əməkdaşlıqların inkişafında mühüm rol oynayır, daha dayanıqlı bir gələcək üçün yol açır”.

“GP Cotton Holding”in sədrini Con Yanq Simpson,

pambıq istehsalında dayanıqlı təcrübələrin əhəmiyyətini vürgüləyara bildirib ki, rəhbərlik etdiyi holdingdə pambıq istehsalında daha az su istifadə etməyə və suvarma prosesini daha qısa müddədə tamamlamağa imkan verən innovativ texnologiyalar tətbiq olunur. Onun sözlerinə görə, bu adımlar yalnız məhsuldarlığı artırır, həm də dəyişən dönyanın təsəbbələrinə cavab verən dayanıqlı təcrübələrə olan bağlılığımızı əks etdirir.

Diqqətə çatdırılib ki, tədbir müxtəlif sahələrin nümayəndələrinə ideya və təcrübə mübahilələrinin inkişafında mühüm rol oynayır, daha dayanıqlı bir gələcək üçün yol açır”. “GP Cotton Holding”in sədrini Con Yanq Simpson,

“GP Cotton Holdings”ə daxil olan GİLTEX COP29 çərçivəsində Mavi Zonadakı Azərbaycan pavilyonunda “Suyun səmərəli istifadəsi” adlı tədbir keçirib.

Azərbaycanın ən böyük pambıqçılıq və tekstil istehsalçısı olan “GP Cotton Holdings”ə daxil olan GİLTEX COP29 çərçivəsində Mavi Zonadakı Azərbaycan pavilyonunda “Suyun səmərəli istifadəsi” adlı tədbir keçirib.

Tədbirdə dayanıqlı su idarəetmə üsullarının iqlim dəyişikliyinə qarşı mübarizə və kənd təsərrüfatı məhsuldarlığının artırılmasındaki əhəmiyyəti barədə danışılıb. İsti-

rakçılar Azərbaycan və digər ölkələrdən ən yaxşı təcrübələri və uğurlu nümunələri öyrənmək imkanı qazanıblar. Müzakirələrə qlobal miqyasda tətbiq edilə bilən səmərəli su

istifadə sahəsində qlobal əməkdaşlığın təməlinin qoyulmasına xidmət göstərəcək.

Antonio Quterreş: Bakıda yeni iddialı iqlim maliyyəsi məqsədinə dair razılaşma əldə etməliyik

Bakıda yeni iddialı iqlim maliyyəsi məqsədinə dair razılaşma əldə etməliyik.

Bu sözləri BMT-nin Baş katibi Antonio Quterreş Bakıda keçirdiyi mətbuat konfransında deyib.

A.Quterreş diqqətə çatdırıb ki, maliyyə nazarsız iqlim xaosunun hamimizə vuracağı dağıntılara qarşı sormayıdır. “Keçən həftə çox tərəfləri inkişaf bankları aşağı vo ortagaları ölkələr üçün iqlim maliyyəsi ilə bağlı əhəmiyyətli maliyyə elan etdilər. Bu maliyyə 2030-cu ilə qədər idələ 120 milyard dollara çatacaq, daha 65 milyard dollar özəl sektorlarda səfərbər ediləcək. Mən hər bir tərəfi addımlar atmağa, sürəti artırmağa çağırıram, vaxt azdır”, deyə o əlavə edib.

Azərbaycan – Türkiyə su ehtiyatları əməkdaşlığı

COP29-un Mavi Zonasında təşkil olunan Türkiye pavilyonunda Azərbaycan Dövlət Su Ehtiyatları Agentliyinin sədri Zaur Mikayılov və qardaş ölkənin Dövlət Su İsləri Baş İdarəsinin rəisi Mehmet Akif Balta arasında görüş keçirilib.

Görüşdə su ehtiyatlarının idarə edilməsində əməkdaşlıq perspektivləri, su təsərrüfatı sahəsində innovativ texnologiyaların tətbiqi və beynəlxalq təcərübə barədə fikir mübadiləsi aparılıb. Eyni zamanda, iqlim dəyişikliklərinin su ehtiyatlarına təsiril-

rinin azaldılması istiqamətdə tədbirlər, sərhədən su ehtiyatlarının idarə olunması, regional əməkdaşlıq və gələcək layihələrin hayata keçirilməsi imkanlarına nəzar salımb.

İstiləşmə və şəhər həyatı

COP29-un Azərbaycan pavilyonunda “Şəhərlərin təsiri: Şəhər iqlim gündəliyini necə sürətləndirə bilər?” adlı sessiya keçirilib. Tədbirdə çıxış edən Afrika Birleşmiş Şəhərlər və Yerli Hökumət Təşkilatının baş katibi Jan Pier Elong Mbassi COP29-un təşkilatçılığını yüksək qiymətləndirib.

O, təmsil etdiyi təşkilat barədə sessiya iştirakçılarına ətraflı məlumat verib. Qeyd olunub ki, qərargahı Mərakeşin Rabat şəhərində yerləşən submilli qurumun ümumi təşkilatı olan Birleşmiş Şəhərlər və Afrika Yerli Hökumətin Şərqi Afrika üzrə Keniya, Nairobi, Cənubi Afrika üzrə isə Viktoriya şəhərində regional ofisi fəaliyyət göstərir. Onun sözlerinə görə, submilli və yerli hökumətlərin mənşələrinin məqsədi bu yerli hökuməti qorumaq, ölkədə söz sahibi olmaqdır.

Iqlim dəyişikliyinin icmalarına təsirindən narahatlığını ifadə edən afrikalı qonaq bu dəyişikliyin qıtə və şəhərlərə fəlakətli təsirlərindən səhəbət açıb: “Meşə yanğınları, qasırğalar, daşqınlar və quraqlıq kimi dəha tez-tez, dəha sidətlə və əvvəllər gözənlənilməz hadisələr nəticəsində iqlimə davamlı şəhərlər, infastruktur yenidən işlənməlidir. Energi-

və su ilə mühafizəsi, şəhərlərimizin və strukturlarımızın iqlim hadisələrinə tabğatlı biləməsi təmin etmək üçün dəha çox işləmliyik”. EY şirkətinin təşkilatçılığı ilə keçirilən sessiyada dünyada şəhərlərin iqlim dəyişikliyi ilə mübarizə aparmaq üçün aparıcıları şəhərlər müzakirə olunub. Bununla yanaşı, yaşlı sahələrin təkmilləşdirilməsi, istixana qazı emissiyalarının azaldılması və davamlı nəqliyyat seçimlərinin inkişafı kimi esas ekoloji problemlərə yönəlmüş şəhər rəhbərliyindəki nümunəvi layihələr

Səhifəni hazırladılar:
Vaqif BAYRAMOV,
Mirbagır YAQUBZADƏ
XQ

Təbii fəlakətlər sağlamlığa və dinc həyata ciddi təhlükə yaradır

Siyasi karyeraya uruqvayın Artigas Milli Partiyasında başlayan İren Rene Moreyra Fernandez Respublikası və sonra Katolik universitetinin hüquq fakültəsini bitirib. 3 il Artigas Departament Şurasında şədrin müvəvvi vəzifəsində çalışıb. Qanunverici orqanda işləyərkən o, Mədəniyyət və Gender komitələrini birləşdirib. Ötən il qədər Uruqvayın Mənzil və Ərazil Planlaşdırılma və Ətraf mühit naziri vəzifəsində çalışmış İren Moreyra Uruqvay siyasi partiyasının üzvü, qadın hərəkatı fəaliyyətində iştirak etmişdir.

Uruqvay senatının üzvü olaraq COP29 konfransı çərçivəsində keçirilen tədbirlərdə iştirak etmək üçün Bakıya gələn İren Moreyra Parlamentlərarası İttifaqın və Milli Məclisin birgə təşkil etdiyi iclasda "Dəyişikliklər iqlim şəraitində sağlamlığın və ərzəq təhlükəsizliyinin qorunması tədbirləri" sessiyasında çıxış edib. Bildirib ki, iqlim dəyişikliyinin insan sağlamlığına bürbəba və dolayı təsiri var. Ekstremal hava şəraitləri təkcə iqlimə deyil, səhiyyəyə də mənfi təsir göstərir. Daşqınlar və quraqlıqlar daha çox yoluxucu xəstəliklərin yayılmasına səbəb olur, içməli su mənbələrinin azalmasına goturub çıxarı. Bu problemlər, xüsusiilə, təsirli birbaşa məruz qalan ərazi ləhrələrdə özünü göstərir. İqlim dəyişikliyi yalnız keyfiyyəti təsir etmir, eyni zamanda, əlçatanlığı da azaldır. Onun təsirlərinin kənd təsərrüfatında, baliqçılıqda də görəmək olar. Dəyişiklik balıqçılıq mövstümələrini dəyişir. Bunun iş şəraitində da təsiri olur. İnsanlar daha ağır şəraitdə işləməyə

məcbur qəhrəmərlərindən biri. İren Moreyra iqlim dəyişikliyinə cavab vermək üçün tacili tədbirlər görülməli olduğunu deyib:

— İqlim dəyişikliyinə cavab olaraq tacili tədbirlərin görülməsinə ehtiyac olduğunu dərk etmək çox vacibdir. İcəmalarımızın, xüsusi olaraq dolanışlıları birbaşa torpaqdan asılı olanların davamlılığını gücləndirmək üçün siyasetlərə ehtiyac var. Əhalinin sağlamlığını yax-

şılaşdırıb, kənd təsərrüfatı infrastrukturunu inkişaf etdirən və hamı üçün ərzəq təhlükəsizliyini tömən edən konkret iqlim fealiyyətinə tövsiyə etmək vacibdir. İstilik dalğaları, quraqlıq və daşqınlar kimi ekstremlər hava hadisələri təkcə infrastruktur və ekosistemlərə deyil, həm də əhalinin sağlamlığına təsir göstərir. Məsələn, isti dalğalar xüsusiilə əhalinin ən həssas təbəqələri — yaşlılar və usaqlar arasında ölüm hallarını artırır. Daşqınlar və quraqlıq, öz növbəsində, yoluxucu xəstəliklərin yayılmasına səbəb olur və içməli su təchizatını təhdid edə bilər. Belə anomali hadisələr insanların iş şəraitində təsirsiz ötmüşür. Onun təsirləri ekosistema, iqtisadiyyata və insanların hayatı keyfiyyətinə ziyan vurur. Xüsusiilə sağlamlıq və ərzəq təhlükəsizliyi sahələrində yaranan problemlər dünya əlkələrini dəha çox tədbirlər görməyə sövq edir. Çünkü iqlim dəyişikliyi global məqsədə sağlamlıq və ərzəq təhlükəsizliyin üçün ciddi təhlükə yaradır.

Buna görə gələnəm ki, COP29-da müzakirəsi aparılan maliyyə yardımılardan başqa, səhiyyə sistemlərini də maliyyələşdirmək çox vacibdir. Pandemiya hərəkəti, qarışının alınması və cavab tədbirlərinə də maliyyə ayrılmalıdır.

Zərifə HÜSEYNOVA
XQ

Şotlandiya parlamentində COP29-un sülh çağırışına və Azərbaycanın təşəbbüslerinə dəstək

Şotlandiya parlamentində "COP29-un sülh quruculuğu səyləri və COP atəşkəs təşbbüsü" adlı qətnamə irəli sürülüb.

Parlementin rəsmi internet sahifəsində yerləşdirilən qətnamədə COP29-un dünyada, o cümlədən Azərbaycan və Ermenistan arasında sülh, beynəlxalq əməkdaşlıq

və dostluq üçün əlamətdar hadisə olduğu vurgulanır. COP29-da iqlimlə bağlı fealiyyətin sülh və əməkdaşlıq üçün xalqlar arasında necə körpü rolunu oynaya biləcəyi sənəddə qeyd olunur.

Sənəddə, həmçinin dünyada davam edən münacişlərdə iştirak edən bütün tərəfləri hərbi əməliyyatları dayandırmağa çağırın "COP atəşkəs" təşbbüsünə dəstək ifadə olunur.

COP29-un beynəlxalq iqlim damışqları üçün həlledici məqam olduğu bildirilir və tədbirdə iştirak edən bütün tərəflərə iqlim böhranı ilə əsaslı şəkildə mübarizə aparmaq üçün əməkdaşlığı çağırış edilir.

Qeyd edək ki, sözügedən qətnaməni 5 siyasi partiyadan — Leyboristlər, Mühafizəkarlar, Yasillar, Liberal Demokratlar, Şotlandiya Milli Partiyasından 25 nəfər parlament üzvü dəstəkləyib.

Gəmiçilikdə emissiyalar azalıb

Qurumun bu nəqliyyatın ətraf mühitə olan məsuliyyəti və prosesə töhfələri dəyişdirən ASCO rəhbərinin sözlərinə görə, belə bir nəticəyə nail olmaq heç də asan başa gəlməyib: "Biz yeni gəmilər böyük investisiyalar qoymaq, mövcud bort komorlарımızı modernləşdirəndən, kəhənə gəmilərini istismardan çıxarımaq və əlavə tədbirlər həyata keçirəmək buna bacardıq. Biz gəmiçilik şirkəti olaraq, iqlim dəyişikliyinə qarşı təsisi artırmış olımızdan galəni etməliyik. ASCO olaraq, biz də bu prosesə töhfə vermək məsuliyyətimizi, borcumuzu dərk edirik. Karbon izimizi azaltmaq və davamlılıq həllərini mənimsemək üçün yeni stratejiyaları araşdırmaq və həllər hazırlamaq prosesində fəal iştirak edirik".

Memorandum "Azəriqaz"ın Azərbaycan ərazisində idarə etdiyi qaz kəmərlərində qaz sızmalarının qarşısının alınmasını, həmçinin Birgə Kreditləşdirmə Məxanizminin və ya digər karbon kredit mexanizm-

Kəlbəcərin küləyi də enerjiyə çevriləcək

Bakı iqlim konfransı çərçivəsində Azərbaycanın Bərpa Olunan Enerji Mənbələri Dövlət Agentliyi, "Clean Energy Invest LLC" və "Baltech Green LLC" arasında Kəlbəcər Külək Elektrik Stansiyasının tikintisinə investisiya qoyulmasına dair Anlaşma Memorandumu imzalandıb.

Sənəddə əsasən, "Clean Energy Invest LLC" və "Baltech Green LLC" şirkətləri layihə çərçivəsində birgə müəssisə yaradaraq yaxın zamanda ölçən işlərinə və layihə həzırlıqlarına başlayacaq. 3100 metr hündürlükde reallaşdırılacaq bu unikal layihə çərçivəsində inşa olunacaq külək elektrik stansiyasının güclü 200-240 meqavat təsəkil edəcək. Stansiyannı 2028-ci ilin əvvəlində kommersiya fealiyyətinə başlaması gözlənilir. Ərazilin yüksəkliyinin yarat-

diqi unikal şərait sayəsində layihənin ümumi gücünün göləcəkdə 600 meqavata çatdırılması üçün potensial mövzuddur.

Bu hadisəni Azərbaycan üçün qırıverici an olduğuunu vurgulayan Bərpa Olunan Enerji Mənbələri Dövlət Agentliyinin direktoru Cavid Abdullayevin sözlərinə görə, artıq yerli özəl investorlar ölkənin enerji keçidiin töhfə verməyə hazır olduğunu nümayiş etdirirlər. "Baltech Green LLC"nın İdarə Heyətinin üzvü Volkan Gerdan isə rəhbərlik etdiyi şirkətin Tür-

kiyədə "yaşlı" enerji layihələrinin hazırlanması və idarə olunmasında uğurlu təcrübəyə malikdir. O, Kəlbəcər Külək Elektrik Stansiyası layihəsinin azad edilmiş ərazilərdə həyata keçirilməsinin şirkətin Azərbaycanın dayanıklı inkişafına verdiyi əhəmiyyətin göstəricisi kimi deyərləndirib.

"Clean Energy Invest LLC"nin baş icraçı direktör Xəyalə Nağıyeva isə bu əməkdaşlıqlı məmənluğunu ifadə edərək layihənin regionda yaşılmışlığı qurulması istiqamətində şirkətin məqsədlərinə uyğun olduğunu bildirib. Qurumun Müsahidə Şurasının sədri və AGEC-in baş icraçı direktori Mir Cəmal Paşayev Kəlbəcər külək layihəsinin Azərbaycanın dekorbanizasiyasına və dayanıklı inkişaf istiqamətində əhəmiyyətli bir addım olduğunu vurğulayıb.

"Azəriqaz"ın yapon şirkəti ilə ekoloji əməkdaşlığı

Azərbaycan Dövlət Neft Şirkətinin "Azəriqaz" İstehsalat Birliyi və Yaponianın "Mitsui & Co., Ltd." şirkəti arasında metan emissiyasının azaldılması layihələrinin birgə tədqiq edilmiş məqsədilə Anlaşma Memorandumu imzalandıb. Sənədi "Azəriqaz"ın baş direktoru Azər Məmmədov və "Mitsui & Co., Ltd."nin Karbon Həlləri Biznes Bölməsinin Baş Direktoru Kosuke Xattori imzalayıblar.

Baku, November 19, 2024

lərinin tətbiqini nəzərdə tutur. Tədqiqat göləcəkdə daha geniş təbliğ potensialı ilə Zirə qəsəbəsində başlanacaq. Bu da hər iki şirkətin karbon emissiyalarını azaltmaqla iqlim dəyişikliyi ilə bağlı öhdəliyinə sadiq-

Ekoefəllərin inkişaf etmiş ölkələrə iqlim maliyyəsini artırmaq çağırışı

COP29 iqlim konfransında növbəti ekoaksiya keçirilib. Aksiya iştirakçıları inkişaf etmiş ölkələri iqlim maliyyəsini artırmağa çağırıblar.

Onlar iqlim dəyişikliyinin nöticələri ilə mübarizədə həssas ölkələrin dəstəklənməsinin vacibliyini vurgulayıblar. Eyni zamanda, on çox zorar çəkmis regionların qorunması üçün resursların ədalətli bölgüsürlülməsinin əhəmiyyətini qeyd ediblər.

Aksiyanın təşkilatçılarından biri təkidlə bildirib ki, maliyyəsə ilə bağlı məsələlər məhz burada – COP29-da həll edilməlidir.

Səhifəni hazırladılar:
Vaqif BAYRAMOV,
Mirbagır YAQUBZADƏ
XQ

Bakı dünyaya təhlükəsiz gələcəyin “Yol xəritəsi”ni təqdim edir

Bu gün müasir müstəqillik tarixinin mühüm mərhələsini yaşıyan, orası bütövlüyü və suverenliyini gerçəkləşdirən Azərbaycan hazırda mili iqtisadiyyatını daha da gücləndirmək üçün davamlı islahatları uğurla davam etdirir, neft və qeyri-neft sektorlarının dayanıqlı inkişafını uğurlu layihələrlə sürətləndirir.

Bütün bunlarla yanaşı, “yaşıl” enerji siyasetini yüksək səviyyədə reallaşdırmaqla qlobal iqlim dayışıklığı ilə mübarizənin öündə gedir, dünya enerji xəritəsinə yeni yön, yeni təhfələr verir. Yeri göləmişkən, COP29-un Bakıda keçirilməsi, bu nüfuzlu konfransın evsahibliyi etməsi ölkəmizin beynəlxalq münasibətlərinə sistemindəki la-yılı yerinin, böyük nüfuzunun və güclü mövqeyinin olduqca yüksək göstəricisidir.

BMT-nin mühüm önəm daşıyan bu sessiyasında, çoxistiqamətli üsünlüklerinə görə xarakterə oluna bilər. Belə ki, konfrans, ilk növbədə, ölkəmizin humanizm dayarları çərçivəsində etibarlı dostluq və tərəfdəliş sahəsindəki keyfiyyətlərini, işğaldan azad olunan ərazilərimiz yenidən qurulmasına və həyata keçirilən la-yihələr tam dəstəyi ifadə edir. Konfransda Azərbaycanın “yaşıl” enerji siyaseti təqdir edilir, ölkəmizə yeni tərəfdəşlər və dostlar qazandırın. Bu isə şübhəsiz ki, milli iqtisadi quruluşun proseslərinin da dinamik osasları davamlılığı şartlandırır.

COP29 başlayandan indiyədək Azərbaycanın irəli sürdüyü bir səra taleyəklü təşəbbüsler diqqət çekib. Burada belə bir faktı xatırlatmam əsirdim: İqlim konfransının baş danışıcısı Yalçın Rəsifev sessiyaların birində Azərbaycanın təşəbbüslerindən biri olan İqlim Maliyyəsi Fonduun yaradılmasında və yeni maliyyə mexanizminin qurulmasında əsas məqsədin iqlim dayışıklığı ilə mübarizə təhsil vermek olduğunu vurgulayıb. O, bunun üçün qrant osaslı 1 milyard dollar vasait toplanılmasına zəruriyinə xatıldırıb.

Baş danışçı Y.Rəsifev bildirib ki, İqlim Maliyyəsi Fondu Azərbaycan fondu

olmayacaq, çoxtərəfi bir maliyyə qurumu kimi fəaliyyət göstəracak. Fondu işin-də tərəfdar dövlətlər də iştirak edəcək və rəhbərlər bu sahaya təhsil verən ölkələrdən seçiləcək. Çoxtərəfi maliyyə təşkilatları onun fəaliyyətinə nəzarət edəcək. Bakı sadəcə bu fondun katibliyinə ev sahibliyi edəcək.

Onun sözlerinə görə, indiyədək kiçik ada dövlətlərinin şikayətlərindən biri o idi ki, többi falakət baş verəndə onlar beynəlxalq təşkilatlara müraciət etsərən, bə-nicəsiz qalır. Ona görə də Azərbaycan alternativ maliyyə qurumunun yaradılması təşəbbüsünü irəli sürdü və bu, məsələ dəyərləndirildi.

Qeyd edim ki, ayrılaq əvvəlindən 50 fəizi iqlim fəaliyyətinə və “yaşıl” enerji texnologiyalarına yönəldiləcək. İnvestisiyaların gələn golrların 20 faizi isə “2R2F” adlandırılın maliyyə mexanizmi vasitəsilə inkişaf etməkdə olan ölkələrə istiqamətləndiriləcək. İqlim Maliyyəsi Fondu kiçik və orta beynəpalunan enerji istehsalçılarına da dəstək göstərəcək.

Ona deyim ki, sözügedən təşəbbüsün gerçəkləşməsi üçün geçikmədən hərəkət keçiləlidir. Çünkü iqlim üzrə maliyyənin hazırlığı məqyası kifayət qədər deyil. 1,5 °C-yə gedən yol isə Bakıdan keçir. Bu, asan həll yolu deyil. Bir inkişaf etməsi və inkişaf etməkdən ölkələr, qlobal Cənub və qlobal Şimal arasında, ada və qito ölkələrinə arasında inam yaratmalyıq. Azərbaycan COP29-u hər kəsin sənətinin eşidildiyini hiss edəcəyi əhatəli mühit olmasına tömən etməyəkdə qararlıdır.

Prezident İlham Əliyev bu il iyulun 13-də ATƏT-in baş katibi xanım Həlqə

Cavadxan QASIMOV
Naxçıvan Dövlət Universitetinin
dosenti, iqtisad üzrə fəlsəfə doktoru

“Yaşıl” rəqəmsal iqtisadiyyata elmi baxış

Hazırda dünyanın əksər ölkələrdə iqtisadi artım ətraf mühitin deqradasiyası, cırklınmə səviyyəsinin artması, təbii resursların tükənməsi, biosferin pozulması və iqlim dayışıklığı kimi mənfi təzahürələrinə fənomenə müşahidə edilir. Bu isə insan sağlamlığına zərər vurur və sonrakı nəsillərin normal inkişafına mane olur.

İnsanın rifahının yüksəlməsinə xidmət edən iqtisadiyyatın sosial şəraitinin yaxşılaşmasına mənfi təsir göstərir, eləcə də insan sağlamlığının itirilməsinə şartlanır. Buna görə də indiki dövrə modernləşmənin istiqaməti ətraf mühitin yaxşılaşdırılmasının gerçəkləşdirən, iqtisadi inkişafı sürətləndirən mütərəqqi innovativ texnologiyaların tətbiqinə yönəldilməlidir. Belə haldə isə ekoloji təhlükəsizlik həm iqtisadi artım, həm də insanın özünən daha yaxşı yaşayışı və sağlamlığı üçün həlliçi amilə çevrilir.

Yeri göləmişkən, iqtisadiyyatın davamlı inkişaf tendensiyalarından biri də töbii etihadılara və biliy əsaslanan uzunmüddətli inkişafın təmin edilməsidir. Ancaq bəş-

Texnologiyaları” nəşriyyatı, 2024) ölkə iqtisadiyyatının yaşallaşdırılmasında rəqəmsal texnologiya, innovasiya və transformasiyaların məhiyyəti açıqlanaraq onların geniş tətbiqi problemləri təhlil olunub, eləcə də həlli mexanizmləri təklif edilib. Əsərdə həmین problemlərin aradən qaldırılmasına elmi dəstək verilməsi məqsədi ilə infor-masiya Texnologiyaları İnstitutunun müvafiq şöbəsində uzun müddət ərzində aparılan elmi-tədqiqat işlərinin nəticələri öz ifadəsindən təqdim edilib.

Monoqrafiya global və milli səviyyədə “yaşıl” iqtisadiyyata keçidin formalşaması, bi prosesdə effektivliyin yüksəldilməsi məqsədi ilə rəqəmsal texnologiyalar, innovasiyalar, eləcə də transformasiyaların tətbiqi, işlənilməsi məsələləri və onların həlli mexanizmlərinin tədqiqi diqqət mərkəzində saxlanıltıb.

Ösər “yaşıl” rəqəmsal iqtisadiyyata keçidə bağlı bəzi problemlərin həlli yollarının hərtərəfi təhlilini təqdim etmək məqsədi ilə Burada “yaşıl” rəqəmsal transformasiyaların asanlaşdırılmasında tənzimləmə məsələləri, beynəpalunan enerji ilə tominat proseslərində innovasiyalar və onların “ağlı” texnologiyalarla integrasiyası, rəqəmsal vasitələrin inqisadi sistem və proseslərdə tətbiqi nəticələri, dünyada uğurlu “yaşıl” rəqəmsal təşəbbüslerin nümunələrinin yayılması və s. kimi problemlər araşdırılır.

Ayri-ayrı bölmələrdə problemlər müəyyənəldirilir, onların aradən qaldırılması üçün praktiki həllər, mexanizmlər və strategiyalar təklif edilir. Uğurlu araşdırımlarla, innovativ texnologiyalarla zəngin olan monoqrafiya “yaşıl” rəqəmsal iqtisadiyyata keçidi idarə etmək istəyən mənecərlər, biznes liderləri, tədqiqatçılar, alimlər “yaşıl” vətəndaş elm istirakçıları üçün yox xəritəsi rolunu oynayır.

XQ

COP29: Şərqdən Qərbə “yaşıl” enerji dəhlizi

(əvvəl 1-ci səhifədə)

və Qazaxistanda beynəpalunan enerji mənbələrinin yaradılması üzrə əsas planlarla və artıq əldə edilmiş ugurlarla tanışq.

Özbəkistan Prezidenti Şavkat Mirzijoyev isə əlavə edib ki, saziş təkcə iqtisadi əhəmiyyət kəsb etmir, həm də mühüm ekoloji komponentə malikdir. “Köçürülecek enerji külsək və günəş enerjisidir ki, bu da iqlimə təsiri azaltmağı kömək edəcək. Həmçinin Paris Sazişinin məqsədlərinə və davamlı inkişafına uyğun olaraq iqlimin qorunmasına ümumi töhfəmizi əks etdirir”.

COP29 çərçivəsində bağlanmış saşış təkcə beynəpalunan və ümumi enerji sistemlərinə birləşdirilməyəcək, həm də Mərkəzi Asiya ölkələrində istehsal olunan alternativ enerjinin Azərbaycana və oradan da Qərbə potensial ixracını gerçəkləşdirəcək. Bu istiqamətdə Azərbaycan Gürcüstan, Bolqarıstan, Rumınıya və Macaristanda birgə Qara dəniz vasitəsilə barpa olunan “yaşıl” enerjini Avropa bazarlarına çatdıracaq. Bu fəaliyyəti gerçəkləşdirəcək layihə isə Qara dənizin dibini sualtı kabel vasitəsilə “yaşıl enerji”nin manəsiz hərəkət etməsinə və bununla da enerji bazarlarını birləşdirməyə imkan verəcək.

Pünhan ƏFƏNDİYEV
XQ

Ölkəmiz global biomüxtəliflik konfransına da ev sahibliyi edəcək

Gələn ilin iyun ayında ölkəmizdə “Davamlı meşəçilik və biomüxtəliflik üçün sinerji: yaşıl dünya namənə əməkdaşlıq dialoqu” adlı beynəlxalq konfrans keçiriləcək. Bunu Azərbaycan Respublikasının ekoloji və təbii əsərvətlər nazirinin müavini Vüqar Kərimov COP29 çərçivəsində “İqlim və biomüxtəliflik arasında əlaqə: dayanıqlı gələcək üçün integrasiya olunmuş həllər” adlı tədbirdəki çıxışı zamanı bildirib.

Qeyd olunub ki, tədbir meşəçilik və biomüxtəliflik sahəsində qlobal çağırışları müzakirə etmək üçün elm adamlarını, ekoloqları, siyasetçiləri, beynəlxalq təşkilatlara, özəl sektor və vətəndaş cəmiyyəti nümayəndələrini bir araya gətirəcək. Bütün maraqlı tərəfləri bu konfransda iştirak etməyə davot edən nazir müəvlini deyib, kimi təqdim etməsi də bunun bariz ifadəsidir.

rin çətinliklərinə aradan qaldırılmasına, qlobal dayanıqlığa töhfə verən innovativ həlləri təsviq etməyə və tərəfdəşləri gücləndirməyə çalışacaq. Onun sözələrinə görə, konfrans on yaxşı təcrübələrin böülülməsi və daha yaşıl galəcək üçün əməkdaşlığın inkişafı üçün mühüm platforma olacaq.

“Təmiz” mübarizənin gender hədəfləri

COP29 çərçivəsində keçirilən “Şəffaflıqda gender” mövzusu üzrə yüksək səviyyəli toplantıda Aila, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsinin sədri Bahar Muradova deyib ki, COP fəaliyyətlərinin əsas principləri inklüzyivlik və gender bərabərliyi vurğulayır. Azərbaycanın inanır ki, əhalinin müxtəlif qruplarının – uşaqların, gənclərin, qadınların və həssas icmaların potensialı soñərər etmək iqlim dayışıklığının yaratdığı problemlərin həllinə mühüm töhfə verəcəkdir.

Bahar Muradova iqlim dayışıklıkları və dünənimizə təsir edən təbii etibatlıların, həbələ digər qlobal ekoloji problemlərin bəşəriyyətən galəcəyin ciddi təhlükələr yaratdığı vurgulayıb. Azərbaycanın ölkələrin və beynəlxalq iqtisadiyyatın bütün səviyyələrində tətbiq etmək istəyən mənecərlər, biznes liderləri, tədqiqatçılar, alimlər “yaşıl” vətəndaş elm istirakçıları üçün yox xəritəsi rolunu oynayır.

Qeyd olundur ki, Komitə sədri bildirib ki, 30 illik müharibə təcrübəsi ilə üzülmüş Azərbaycan iqlim dayışıklıklarını və ekoloji çağırışları daha da kəskinləşdirən ərazi, iqtisadi və insan itkilarını baxmayaq, bu böhranın effektiv həlli üçün beynəlxalq təhlükəsizlik, sülh və sabitliyin birgə səyərə oldugu dərək edir.

Cıxışlardan sonra “BTR (İkiillik Şəffaflıq Hesabatı) və NDC-lər (Milli Müşayyə Edilmiş Təhfələr) gender integrasiyasının gücləndirilməsi” adlı panel öz işinə başlayıb. Konfrans çərçivəsində gender komponentləri özəl etdirilən pantomimə təməsini nümayiş etdirilər.

Zərifə HÜSEYNÖVA
XQ

Uzaqdan gələn sərağımız

Azərbaycanda onu dost-tanışlarından və qohumlarından başqa, geniş bir çevrədə tanınan yoxdur. Amma qosqoca Türkiyəni əl cərrahı kimi Amerikada təmsil edib. Qardaş ölkədən belə bir yüksək status almasını eşidin kimi, onuna maraqlandı. Rüstəm Cəlilov Egey bölgəsinin ən müasir şəfa ocaqlarından olan yeni tipli İzmir şəhər xəstəxanasında çəlşən soydaşımızdır.

Rüstəm 1986-ci ildə Goranboy rayonunda anadan olub. Tibb Universitetinin məzunudur, 2009-cu ildə pediatriya fakültəsini bitirib. Sonrakı həyat yolu isə qardaş Türkiyə ilə bağlı olub. İstanbul Bakırköy dövlət xəstəxanası, Ankara Həcətəpə Universitet xəstəxanası, Balıkesir "Sevgi" özəl xəstəxanası, İstanbul Motin Sabancı araştırma xəstəxanası, İzmir Katip Çelebi Universitet xəstəxanası və nəhayət, İzmir şəhər xəstəxanası onun təcək əmək kitabçasına yox, həm də taleyi yazılınlardır. Buraya London Thomas xəstəxanası və Əl cərrahiyəsi klinikasını, daha sonra Amerikanın Ohayo Vanderbilt, Loyola, Çikaqo, Duke universiteti xəstəxanaları əlavə olunub.

Bu məşhur mərkəzləri bir məslək birləşdirir: əl, qol və üst ətrafları ilə bağlı müxtəlif xəstəliklərin, travmaların və qüsurların müalicəsində yüksək keyfiyyətli xidmətlər təklif etmək. Məqsədləri də xəstələr mürümklər olan yaşıx tibbi yardım göstərmək və bərpa prosesində onlara dəstək olmaqdır. Rüstəm həkim məkan və ünvanlarını dəyişsə də, ən yüksək tibbi yardım göstərmək əzminə heç vaxt dəyişməyib.

Rüstəm söhbət zamanı özünü Amerika tacribəsindən və orada gördükklərin danışdır:

— İlk dəqiqətimi cəlb edən əməliyyatxana və poliklinikən texniki baxımdan yüksək səviyyədə təchiz olumması oldu. Türkiyədə gündəlik əməliyyatxana şərafinde hayata keçirdiyimiz keçizi prosedurlar burada poliklinik müraxiiləti ətəğində icra edilə bilər. Klinikaların idarəçiləri həkimlərin səmərələ

Türkiyə əl cərrahiyəsini ABŞ-də təmsil edən azərbaycanlı

işləməsi və xəstəxananın iqtisadi gölərini artırmaq üçün hər cür fikrə açıqdır. Həkimlər grupu sənəyə ilə six əməkdaşlıq edir.

— Amerikada təcürbədə olmağınız sizə nə verdi?

— Türkiyə əl cərrahiyəsinin tarixini, mani yetişdirmə müslimlərimi və çalışdıqm xəstəxananı tanıtmış fürsəti əldə etdim. Bir əl corrahının həyata keçirə biləcəyi əməliyyat növlərini təqdim etdim, alıdığım müsbət rəylər mani çox ümidindlərdi və hesab etdim ki, bu qürur shəhəyəmizin uğurudur. Ən ənənlisi, çalışdığını sahənin çox dəyərləri mütəxəssisləri ilə tanışlıq vo

müzakirə imkani əldə etdim, ziyarət etdiyim mərkəzlərlə ikitərəfli əlaqlar qurdum.

— Bundan əvvəl də Londonda Thomas xəstəxanasında olmuşsunuz...

— Bundan əvvəl 3 ay Londonda "Hand Surgery clinic" (Əl Cərrahiyəsi klinikası) və Thomas xəstəxanasında elmi eziyəti oldum. Londonun Thomas xəstəxanasının, toxminən, 1000 yaşlı var.

— Öyrəndik ki, elmi iş üzərində də işləyirsiniz...

— Həcətəpə Universitetinin professoru Xəlil Gökşen Dəmirkiranın rəhbərliyi ilə skolyoz xəstəliklərinin yaranma səbəblərini öyrənirəm. Bu, omba və bel əyriilikləri ilə özün göstərən və hər yaşda müşahidə edilə bilən bir xəstəlikdir. Erkən yaşlarda başlamağı dahi ciddi fəsadlara yol açıb.

sınır patologiyalarında, yaş və peşə ilə bağlı patologiyalarda və xəsarətlər zamanı əsas rol oynayır. Hazırda bu ixtisasa uyğunlaşmak üçün 1-2 il müddətində ixtisaslaşma keçmək tələb olunur. Bu müddət ərzində yerinə yetirməli normativlər var. Bu programda plastik cərrahların travmatoloq kimi, travmatoloqların isə plastik cərrah kimi düşünmə bacarıqları öyrənilir. Bu, hər bir əl cərrahının keçəcəyi yoldur.

— Azərbaycanda bu sahədə hansı işlər görmək istərdiniz?

— Bu illər ərzində peşəmələr əlaqədər olaraq kifayət qədər təcrübə toplamaqla yanaşı, Türkiyə, İngiltərə və Amerikada şəxsi münasibətlər qurmağı bacardım.

Dünyadakı bir çox ölkə və millətlərdən daha qədim, daha təcrübəli və daha müdrik bir məskəndir. Bu xəstəxanada onilliklərə toplanmış təcrübədən faydalandım, həm də dünən çox nadir yerlərində icra edilən müsələmələrlə istirahət etmək füstsətim oldu. Bunu fərdi olaraq qazanmaq mümkün deyil və dəyəri ölçülü bilməz. Bir çərrahın illərlə qazana biləcəklərini az bir zamanda qazana bildim.

— Çalışığınız sahənin incəlikləri haqqında nə deyərdiniz?

— Yaxşı bir deyim var: yeniliklər ehtiyyacdan doğar. Əl cərrahiyəsinin yaranma tarixi 1-ci və 2-ci dövrdə mühərribələri dövrüne gedib çıxır. Yarananmış yuxarı ətrafların müalicəsi üçün sinmiş sümüklər travmatoloq, yarananmış damarlar, damar cərrahına, zədələnmis sinirlər neyrocərrah və aqıq yaralar, kesilmiş vətərlər plastik cərrahlara ehtiyac yaradırdı. Fərqli sahələrin müxtəlif qaydaları olduğundan əməliyyat zamanı çatınlıklar yaranırdı. Buna görə də həm nəzəri biliklər, həm də bu cərrahiyə əməliyyatları icra edə biləcək ümumi bi-səhəyə ehtiyac duyulurdu, bu da əl cərrahiyəsinin yaranmasının labüb etdi. Bu sahə hazırda özünün yeni inkişaf mərhələsini yaşayır.

lira. Ona görə də erkən müalicə və müdaxilə çox önemlidir. Müalicə metodunun effektivliyi, xəstənin yaşına, skolyozun dərəcəsinə və uzunmüddəli nəticələrə təsiri tədqiqatın mövzusudur.

— Bu sahəyə gəlmək istəyənlərə nələri tövsiyə edərdiniz?

— Əl cərrahiyəsi əlavə ixtisaslaşma ilə mümkündür. Əsas olaraq yuxarı ətrafların anadəngəlmə anomaliyalarının, xoş və bədxassəlli törəmələrin müalicəsində,

Bunun Azərbaycanın göləcəyi üçün də çox faydalı olacağına inanırıam. Burada bu sahədə aparılan işlərdə yaxından iştirak etmək əsas məqsədlərimdəndir. Türk dünyası ilə əməkdaşlığı inkişaf etdirmək də mütləq lazımdır. Bu, bizi daha güclü bir mövqeyə gətirəcək.

Söhbəti apardı:
Namig QƏDİMOĞLU
XQ

"Ulduz" futbol akademiyası adını doğruldacaqmı?

Azərbaycanda da ronaldinyolar, messilər yetişdirmək olarmış? Bunun üçün ölkəmizdə kifayət qədər istedadlı uşaqlar varsa, niyə olmasın. Əsas məsələ onları düzgün inkişaf etdirərək böyüdü meydanlar üçün hazırlanmaqdır. Bu məqsədlə məşqçilər və yeniyetmə futbolcular "Ulduz" Futbol Akademiyasının (FA) ətrafında cəm olublar. Yaşlılar milli komandanın galəcək liderlərini yetişdirmək, yeniyetmələr isə namızədlər siyahısına düşmək üçün var gücəri ilə məşqləri davam etdirirlər.

Xatırladaq ki, "Ulduz" FA yeni yaradılıb. 2023-cü ildə faaliyyət göstərir. Burada hazırlıq keçən gənc futbolcuların məşq prosesləri, qayıtları, arzuları ilə yaxınlaşdırma işləri aparılıb. Uşaqların daha rahat yaşamları, maraqlı, faydalı və əyləncəli vaxt keçirmələri üçün hər cür şərait yaradılıb. Mərkəzin həyətindən asaslı abadlaşdırma işləri aparılıb, yaşış kompleksi, yeməkxana tamamilə yenilənib. Idman meydancaları, qaçış zolağı, kitabxana, akt zalı, əyləncə zonası və s. inşa edilib.

Dördən çıxan akademiya üzvləri nahar etmək və istirahət üçün "Cırdan" a gəlirlər. Bir neçə il bundan əvvəl maraqlı distanzaya qurulan mərkəzin binasında yənindənqurma işləri aparılıb. Uşaqların daha rahat yaşamları, maraqlı, faydalı və əyləncəli vaxt keçirmələri üçün hər cür şərait yaradılıb. Mərkəzin həyətindən asaslı abadlaşdırma işləri aparılıb, yaşış kompleksi, yeməkxana tamamilə yenilənib. Idman meydancaları, qaçış zolağı, kitabxana, akt zalı, əyləncə zonası və s. inşa edilib.

Uşaqlar əvvəlcə onlar üçün ayrılmış otlaqlarda ayınlınları dəyişir, sonra yeməkxanaya gedirlər. Burada onların vaxtı-vaxtında və keyfiyyətli qidalanmasına diqqət yetirilir ki, bu da ənənləri faktorlardan birləşir. Cox zaman yeniyetmələr ətəklərindən intensiv məşqlərə cəlb olunan uşaqlar təhsilşəhərlərindən idman etmələrdir. Uşaqlar əvvəlcə onlar üçün ayrılmış otlaqlarda ayınlınları dəyişir, sonra yeməkxanaya gedirlər. Burada onların vaxtı-vaxtında və keyfiyyətli qidalanmasına diqqət yetirilir ki, bu da ənənləri faktorlardan birləşir. Cox zaman yeniyetmələr ətəklərindən intensiv məşqlərə cəlb olunan uşaqlar təhsilşəhərlərindən idman etmələrdir. Uşaqlar əvvəlcə onlar üçün ayrılmış otlaqlarda ayınlınları dəyişir, sonra yeməkxanaya gedirlər. Burada onların vaxtı-vaxtında və keyfiyyətli qidalanmasına diqqət yetirilir ki, bu da ənənləri faktorlardan birləşir. Cox zaman yeniyetmələr ətəklərindən intensiv məşqlərə cəlb olunan uşaqlar təhsilşəhərlərindən idman etmələrdir.

Akademiyadan yetirmələri bu qayğıdan azaddırlar. Onların dərsdən sonra yemək masası arxasında günün planlarını müzakirə etmələrindən məsələdir. Yeməkdən sonra 2 saatın yaxın istirahət edir, çay süfrəsində bir daha görüşürler. Artıq komandaları gözəyən avtomobıl mərkəzdən Uşaqlar tələşmənən ikibir, üçbir avtobusa minirlər. Bir qədər istirahətdən sonra əhval-ruhiyyələri daha da yüksəlib. Yolboyu birgə mahnilar, o cümlədən məşhur "Xuday əsni" ni oxuyurlar. "Vahid sorma Vətən nadən yaxşıdır, Adri gələk könülü xəndən göründü".

Kövrək notlar üzərində "Qarabağ" da səsləndirildi. Gələcəyin "ulduz"larının ifa etdikləri bütün müsüklərin vətənpərvər mövzusundə olması da təsadüfi deyildi. Məktəbdə gəncin nəslin vətənpərvər ruhda tərbiyəsi prioritet tələbdir. Məhz vətənpərvərlik hissini komanda ruhunu yüksəldən əsas amillərdəndir.

Sağan Olimpiya İdman Kompleksinə istiqamət alırmış. Ümumi sahəsi 3,25 hektar olan kompleksin əsas korpusu ikimərtəbə-

tensialı varsa müqavilə bağlanılır və akademiyaya cəlb olunur. Buz burada turnirləri və sezonluq oyunlarda diqqətən izləyirik.

Qruplar seleksiya məşqçiləri zamanı formalaşdırılır. Akademiya 4 yaş qrupu üzrə fəaliyyətə başlayır. Artıq 2024-2025-ci ilə

Belə olduğu halda uşaqlara təcili ilkin yardım göstərilənlərdir. Kiçik zədə də olsa önmə verilməlidir. Adətem əzələ dərtmələr, damar zədələr və digər travmalar zamanı ağırəkəsi preparatlarından istifadə edilir. Fizioterapeya və digər mədəcələrlə zədələri sağaldır. Elələri də olur ki, ambulatör və stasionar şəraitdə müalicə olunmalıdır. O zaman klub rəhbərliyinə müraciət edib, tədbirlər görürük.

Günün məhsuldər məşq prosesini izleyirik. Burada uşaqlara təkcə gözəl futbol oynaması öyrənilir, həm də azmkar xarakter, möhkəmlik və komanda ruhu aşınır. Fasilə zamanı uşaqlar onlar üçün ayrılmış xidməti otqaşa su və çay içirlər. Sonda məşqçilərinin fikirlərini öyrənirik.

13 yaşlılarından ibarət yiğmanın baş məşqçisi Şahin Sükürov komandanın potensialından səhəbət açır:

— Yığmadə güclü oyunçular var. Onlarla gələcəyin böyük ümidişərdir. Lakin futbol oynaması öyrənilir, həm də azmkar xarakter, möhkəmlik və komanda ruhu aşınır. Uşaqlarla işlər zamanı qızılırlar. Aşağı yaş qruplarından, eləcə də qızlar, ibarət şəhərəməzmiş işsə "Neftçi" bazasında. Cüdo Federasiyasının təlim-məşq mərkəzində hazırlanır. Onların həm dərtmələri, eyni zamanda, nizam-intizamları diqqətlərini saxlanır.

Akademiya 2023-cü ilin may ayında yaradılıb. Bölgələrdən istedadlı futbolcular seçmək üçün soñərələr təşkil edir. Cari ilin yay aylarında təşkil edildiyimiz seleksiya xarakterli məşqçilər Bakıda daxil olmaqla 1000-dən çox uşaq iştirak edib. İlkən olaraq bölgələrdə uşaqlara baxış keçirilir, istedadlı futbolcular 2-ci mərhələdə akademiyaya cəlb olunur.

Uşaqların qidalanmasından dəməşənən təşkil edilir. Daha sonra Abşeronda təlim-məşq cəlb edilir. Məşqçilər onun futbol bacarığını qiymətləndirirler. Onun futbolcularımızdan kim bəyəndiyini soruşur. Cəvab verdi ki, "Qarabağ"ın oyunçusu Bəhəl Mustafazadəni bəyəndir. Komandaların adı çox "Neftçi"nin oyunçularını izleyir.

— Mən özüm də müdafiəçiyəm. Hər

həftəsonu yarış olur. Har oyunu daha yaxşı oynamaya çalışırıq. "Liman", "Vətən", "Lamasiya-Baku", "Bino" kimi komandalarla qalib golur. Bazar günü istirahət edirik.

Gələcəkdə yaxşı futbolcu olmağı arzulayırıam. Avropada, "Barselona"da oynamayı istərdim.

U-14-ün kapitani Müşfiq Zamanov Yevlax rayonundandır. Yaxşı futbol oynamayı öyrənir. "Qarabağ"ın heyətində Mariko Yankovicin oyununu boyanır:

— Yorulmadan üzərimizdən çalışırıq. "Qarabağ"ın heyətində Marko Yankovicin oyunu xoşuma gəlir. Düşüntərəm ki, yaxşı komandanız var. Bizi də nə vaxtsa gözəl futbolcumuzla çoxlu azarkeş qazanacaqıq.

Məsumə Məlikova – 95

Hüquqşünas alim, nüfuzlu ziyalı

Azərbaycan Respublikasının Əməkdar hüquqşunesi, AMEA-nın müxbir üzvü, hüquq elmləri doktoru, professor Məsumə Fazıl qızı Məlikova Baki Dövlət Universitetinin (o zamanki Azərbaycan Dövlət Universiteti) hüquq fakültəsində 70 ildən artıq bir müddətdə – 1952-ci ildən bu günədək elmi-pedaqoji fəaliyyətlə məşğul olur. Alim kimi həm Azərbaycanda, həm də onun hüdudlarından kənarda tanınan Məsumə xanım dövlət və hüquq nəzəriyyəsi, hüquq tarixi, siyasi-hüquqi təlimlər tarixi elmlərinin inkişafına, bütövlükdə, Azərbaycanda elm siyasetinin səmərəli həyata keçirilməsinə böyük töhfələr vermişdir.

Azərbaycanda hüquqsunaslığın bir elm və ixtisası kimi formallaşmasının bünövrəsini qoynlardan biri, özünün elmi məktəbini yaradan və onu inkişaf etdirməklə hüquq elmini layiqincə təmsil edən Məsumə Məlikova böyük və mənali həyat yolu keçmişdir. Onun elmi-pedaqoji fəaliyyətinə və əldə etdiyi nailiyyətlərə həsr olunmuş məqalələrdən birində – 1994-cü ildə nəşr edilmiş Azərbaycan qadınlarının həyat və fəaliyyətinə dair “Hər sətirdə bir tarix” adlı ensiklopedik topluda Məsumə Məlikova haqqında verilmiş yazı bu sözlərlə başlayır: “Hüquq elmləri doktoru alimlik dərəcəsi almış ilk azərbaycanlı qadın, Azərbaycan Elmlər Akademiyasının müxbir üzvü, Əməkdar hüquqsunas”. Onu bu uca zirvəyə yüksəldən şəxsi elmi potensialı və gərgin əməyi olmuşdur.

22 noyabr 1929-cu ildə Bakı şəhərində zəhmətkeş bir ailədə dünyaya göz açmış və tərbiyə almış Məsumə Məlikova erkən yaşlarından oxumağa, biliyə böyük həvəs göstərmiş, əməksevərliyin mahiyyətini dərk etmiş və onu özünün yaşam tarzi və fəaliyyəti ilə sübuta yetirmişdir. Onun xarakterinin formalasmasında və elmin yüksək səviyyəsinə çatmasında məhz bu amillərin böyük rolü olmuşdur. Elə hazırda da Məsumə Məlikovani tanıyanlar onun elmi işlərə necə tələbkar olduğunu, məzmunlu, keyfiyyətli elmi işlərin hazırlanması yolunda necə səy göstərdiyini, elmi fikirlərin və yanaşmaların dəqiqliyinə və tutumluluğuna necə həssaslıqla yanaşmasını müşahidə edə bilərlər.

Böyük alimin ömür payının en önemli şahıslarından biri onun Bakı Dövlət Universitetinin (BDU) hüquq fakültəsində təhsil aldığı illəri əhatə edir. Özünün geniş eridisiyasi və biliklərə yiyələnməkdə sonsuz həvəsi ilə seçilən Məsumə Məlikovanın həyatının sonrakı dönməsi məhz bu illərdə qidalanmışdır. 1952-ci ildə universiteti fərqlənmə diplomu ilə bitirdikdən sonra elmə münasibətdə şəxsi səyini, bilik və bacarığını, habelə elmi-pedaqoji fəaliyyətə həvəsini nəzərə alan hüquq fakültəsinin rəhbərliyi M.Məlikovani “Dövlət hüququ” kafedrasında müəllim vəzifəsində saxlamışdır.

1953-cü ildə ADU-nun aspiranturasına qəbul olunmuş və tədqiqat işində şəxsi istedadını nəzərə alan ADU rəhbərliyi M.Məlikovani elmi işini davam etdirmək üçün 1954-cü ildə M.V.Lomonosov adına Moskva Dövlət Universitetinin (MDU) aspiranturasına ezam etmişdir. Aspiranturani bitirdikdən sonra 1958-ci ildə MDU-da "M.F.Axundovun ictimai-siyasi baxısları" mövzusunda namizədlik, 1973-cü ildə isə "XIX əsrin II yarısı-XX əsrin başlanğıcında Azərbaycan mərifçilərinin siyasi və hüquqi baxısları" mövzusunda doktorluq dissertasiyalarını uğurla müdafiə etmişdir. Lakin elmi və pedaqoji fəaliyyətini təhsil aldığı doğma universitetlə bağlılaşmış, burada müəllimlikdən kafedra müdirliliyinədək şərflə bir yol keçmişdir.

M.Məlikova 1968-ci ildən indiyədək hüquq fakültəsinin Dövlət və hüquq nəzəriyyəsi və tarixi kafedrasının müdürüdir. O, 1974-cü ildə professor elmi adını almış, 1989-cu ildə isə AMEA-nın müxbir üzvü seçilmiş ilk hüquqşünas qadın alimdir.

Özüntün çoxillik elmi-pedaqoji fəaliyyəti ərzində M.Məlikova yüksək ixtisaslı mütəxəssislər hazırlamış, ölkədə və ondan kənardı monoqrafiyalar, dörsliklər, kitablar, çoxsaylı elmi məqalələr müəllifi kimi tanınmışdır. Onun elmi əsərlərinin sayı 200-dən artıqdır. Hüquq elminin ümumnəzəri və tarixi sahələrini əhatə edən bu elmi əsərlər və bir alim kimi M.Məlikovanın əldə etdiyi elmi nailiyətlər onun istedadının, öz qarşısına qoymuş olduğu məqsədlərinə nail olunmasındakı gərgin əməyinin nəticəsidir.

Coxsaylı monoqrafiyaların, dərsliklərin və elmi məqalələrin müəllifi olan M.Məlikova məhsuldar, peşkar, geniş dünyagörüşlü alim-tədqiqatçı kimi tənmişdir. Onun elmi-tədqiqat fəaliyyətinin başlıca istiqamətlərinin içorisində hüquqsünaslığın iki mühüm sahəsini – ümumi dövlət və hüquq nəzəriyyəsinin və siyasi-hüquqi təlimlər tarixinin aktual problemlərinin tədqiqini xüsusi qeyd etmək lazımdır. Məsumə xanım Azərbaycanda milli siyasi və hüquqi təlimlər tarixi elminin banisi olmuş, hüquq elminin bu sahəsində məktəb yaratmış və hüquqsünaslıqda yeni istiqamətin

Məsumə Məlikova ilk dəfə elmi metodologyanın müxtəlif üsullarından istifadə etməklə dövlət və təməlini qoymuşdur.

COP29 çərçivəsində Amerika Əməkdaşlıq İnstitutunun təşkilatçılığı ilə “İqlim fəaliyyəti üçün dialoq: su yoxdursa, ərzaq təhlükəsizliyi də

Müzakirələrdə Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi yanında Aqrar Tədqiqatlar Mərkəzinin direktoru Rəşad Hüseynov da iştirak edib. Nazirliyin məlumatına görə, suya əlcətanlıq, qida istehsalı və ərzaq təhlükəsizliyi, biomüxtəliflik, iqlim dəyişikliyinə davamlılıq və fəlakət riskinin azaldılması sahəlində kənd təsərrüfatı həllərinən bəhs olunan tədbirdə mərkəz rəhbəri ona ünvanlanan suallar əsasında Azərbaycanda suvarma suyunun idarə edilməsi sahəsində görülən işlərdən danışıb. Qeyd olunub ki, Azərbaycanda suya qənaət məqsədilə müasir suvarma sistemlərinin tətbiqinə mühüm dövlət dəstəyi verilir, su ehtiyatlarının səmərəli istifadəsi, itkilərin

azaldılması, yeni su mənbələrinin yaradılması, idarəetmenin təkmilləşdirilməsi və digər istiqamətlərdə genişmiqyaslı tədbirlə həyata keçirilir.

Ölkəmizdə sututarların, suvarma kanallarının dövlətin maliyyəsi hesabına qurulduğu, köhnəlmış sistemlərin dövlət bütçəsə hesabına tamir olunduğunu diqqətə çatdırır. R. Hüseynov bildirir ki, son illər iqlim dəyişiklikləri ilə əlaqədar olaraq suya artan tələbatın təmin olunması üçün yeni sututarlar yaradılır, suya qənaət edilməsi üçün onur örtülü kanallar və borular vasitəsilə çatdırıl-

Mərkəzin direktoru, həmçinin deyib ki

Jalim fəaliyyəti üçün dialog

Sıvı pardurusa, erzak tohlükəsizliyi doğarması

kənd təsərrüfatında suya qənaət edən müasir suvarma sistemlərindən istifadə dövlət tərəfindən təşviq edilir, bu sistemlərin qurulmasına dövlət dəstəyi göstərilir. Onun sözlərinə görə, Azərbaycanda fermerlər müasir suvarma sistemlərini qurmaq üçün ümumi məbləğin yalnız 20 faizini avans şəklində ödəyir, 40 faizini dövlət qarşılıyır, qalan məbləğin isə 5 il müddətində ödənilməsi üçün faizsiz kreditlər verilir. Bununla yanaşı, müasir suvarma sistemlərindən istifadə etməkələ məhsul istehsal edən fermerlərə subsidiyalar

Tədbirdə su çatışmazlığı problemləri, kənd təsərrüfatında su idarəciliyinin səmərəliliyinin artırılması və s. məsələrlə bağlı maraqlı çıxışlar edilib, müzakirələr

XQ

Bəbirləri dəyişən iqlim təsirlərindən qoruyaq

Noyabrın 21-də Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin IDEA İctimai Birliyinin və Ümumdünya Təbiəti Mühafizə Fonduñun birgə təşkilatlılığı ilə COP29 çərçivəsində "Dəyişən iqlim şəraitində bəbirlərin mühafizəsi" mövzusunda panel müzakirələri təşkil olunub.

Heydər Əliyev Fonduñun vitse-prezidenti, IDEA İB-nin təsisçisi və rəhbəri Leyla Əliyeva tədbirin açılışında çıxış edərək iqlim dəyişmələrinin və qlobal ekoloji sistemdə mənfi tendensiyaların müşahidəsi edilənlərinin Qafqaz bəbirləri daxil olmaqla, bir çox canlıların populyasiyasını təhlükə altına qoymuşunu bildirib. Qeyd edib ki, temperaturun yüksəlməsi və digar çoxsaylı təbii kataklizmlər bəbirlərin təbiətə saq qalmışlığını təcdirlədir.

IDEA tərəfindən icra olunanın çoxsaylı fəaliyyətlər, o cümlədən ETSN və WWF

ilə əməkdaşlıq çərçivəsində həyata keçirilmiş "Azərbaycanda bəbirlərin populyasiyasının bərpası" layihəsinin bəbirlərin ölkəməzədə sayının artırılmasına verdiyi töhfə barədə layihə istirakçılarına ətraflı məlumat verilib. Leyla Əliyeva diqqət qatdırıb ki, 2014-cü ildə keçirilmiş Qafqaz Biomüxtəlifliyi Sammiti Cənubi Qafqaz bölgəsində ekoloji tarazlıq və canlıların mühafizəsi məsələlərinə diqqətin artırılması təmin edib. IDEA İB-nin təsisçisi təşkilatının nümayəndəsi Jernej Stritih çıxış ediblər.

ərazisində 23 bəbir fərdinə rast gəlinib. Çıxışının sonunda Leyla Əliyeva bəbirlərin səmərəli mühafizəsini təmin etmək məqsədilə qlobal səyləri daha da möhkəməndirməşdir.

Daha sonra WWF-in Avropa və Şimali Afrika üzrə regional direktoru Ajay Barai, təşkilatın Azərbaycan ofisinin direktoru Elşad Əsgərov, WWF-in Almaniya ofisinin direktoru Aurel Heidelberg, ETSN-in Bioloji Müxtəlifliyin Qurunması Xidmətinin rəis mütləvini Rəşad Allahverdiyev, Beynəlxalq Təbiəti Mühafizə İttifaqının pişikimilər üzrə eksperti Tatjana Rosen və "Eco-corridors Fund for the Caucasus" təşkilatının nümayəndəsi Jernej Stritih çıxış ediblər.

Leyla Əliyeva COP29 çərçivəsində Qlobal Liderlərin Dialoqunda

Heydər Əliyev Fonduñun vitse-prezidenti, IDEA İctimai Birliyinin təsisçisi və rəhbəri Leyla Əliyeva noyabrın 21-də COP29 Sədrliyi, IDEA İB və Beynəlxalq Təbiəti Mühafizə İttifaqının (BTMİ) birgə təşkilatlılığı ilə keçirilən "Qlobal liderlərin dialoqu: Təbiət üçün müsbət göləcəyə nail olmaq məqsədilə iqlim fəaliyyəti və biomüxtəlifliyin qorunması və Paris Sazişinin məqsədlərinə uyğunlaşdırılması" mövzusunda panel müzakirələrində iştirak edib.

BMT-nin İqlim Dəyişmələri üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəflər Konfransının 29-cu sessiyası (COP29) çərçivəsində keçirilən tədbirin açılışında çıxış edən Leyla Əliyeva iqlim dəyişmələrinin və biomüxtəlifliyin itirilməsinin planetimizə vurduğu zərərin miqyaslarını vurgulayaq bəynalxalq iqtimaiyyət tərəfindən tacili tədbirlərin görülməsinin zəruri olduğunu bildirib. Eyni zamanda, Cənubi Qafqazda, xüsusi olaraq Azərbaycanda bir sıra heyvan növləri, o cümlədən Xəzər polonji və Asiya şirinin keçmişdə yaşadığı, lakin nəslinin tükənməsi barədə tədbir iştarıkçılara məlumat verilib.

Leyla Əliyeva qeyd edib ki, 2011-ci ildən etibarən IDEA İB tərəfindən ölkəmizin unikal təbiəti və ekoloji balansın qorunması məqsədilə bir sıra layihə və tədbirlər icra olunub. Qafqazın "Böyük Beşliyi", zərbələr, ceyranlar və Xəzər növlərinin mühafizəsi, eləcə də minlərlə könlüllərlə ilə birgə həyata keçirilmiş əsaslı fəaliyyətlər barədə müzakirə iştarıkçılara məlumat verilib. Çıxışının yekundunda Leyla Əliyeva daha dayanıqlı və sağlam göləcəyin təmin olunması məqsədilə iştarıkçılari yeni tərəfdəshıqlar və birgə səylər göstərməyə çağırıb.

Sonra COP29-un Prezidenti Muxtar Babayev, BTMİ-nin prezidenti Razan Al Mubarak, təşkilatın baş direktoru Gretel Aguiar, BMT-nin İqlim Dəyişmələri üzrə Çərçivə Konvensiyasının (UNFCCC) əməkliyyatların koordinasiyası üzrə baş direktoru Chaya Kapilaşrami, Bioloji Müxtəliflik haqqında Konvensiyadan icraçı katibi Astrid Schomaker, BMT-nin Otraf Mühit Proqramının baş direktoru Inger Andersen çıxış edərək müzakirə mövzuları ilə bağlı fikir və təkliflərinə iştarıkçılara bəllişiblər.

XQ

İqlim savaşında mədəni qalxan

BMT-nin İqlim Dəyişmələri üzrə Çərçivə Konvensiyası Tərəflər Konfransının 29-cu sessiyası (COP29) mədəniyyət görüşləri və müzakirələri ilə də zəngindir.

Xəbər verdiyimiz kimi, bir neçə gün əvvəl sammitdə Mədəniyyət Nazirliyinin II Yüksək Səviyyəli Görüşü keçirilib. COP28, COP29 və COP30-un sadrlıklarını müvafiq olaraq təmsil edən Birləşmiş Ərəb Əmərlikləri, Azərbaycan və Braziliyanın COP sadrlıkları üçlüyünün bir araya gəldikləri görüşdə kommunike qəbul olunub. Sənəddə Mədəniyyətə əsaslanan İqlim Fəaliyyəti üzrə Dostlar Qrupunun yaradılmasından ötürə bir il ərzində mədəniyyət və iqlim əlaqəsində əldə olunan mühüm irəliləyiş qeyd edilib. İqlim dəyişkiliyinin bütün formallarının mədəni irsə artan çoxşaxlı təsirini, eləcə də iqlim dəyişkiliyinin müəyyən bölgələrə və həssas qruplara qeyri-mütənasib təsirindən narahatlıq ifadə olunub.

Kommunikədə 2022-ci il MONDIA-CULT Bayannaması və 2024-cü il G20 Salvador da Bahia Bayannaması kimi Beynəlxalq normativ sənədlərdə təsbit olunmuş öhdəliklərin yerinə yetirilməsinə çalışaraq COP29-un Mədəniyyət Üçlüyü üzv dövlətlərinin bir sıra müßüm mütəddələrə sadiq qaldıqları vurgulanıb.

Sonrakı programda silsilə tədbirlərin keçirilməsi davam edib. "İqlim üçün mədəniyyət: Gənclərin davranış dəyişkiliyinin formallaşdırılmasına cəlb edilməsi" adlı panel sessiya maraqlı olub. Heydər Əliyev Fondu, IDEA İctimai Birliyi, ICESCO və Mədəniyyət Nazirliyinin birgə təşkilatlılığı ilə reallaşan sessiyada eyni adlı videoçarx göstərilib. ICESCO-nun Baş direktoru Salim bin Məhəmməd əl-Maliki, Mədəni Mülkiyyətlərin Qurunması və Bərpasının Öyrənilməsi üzrə Beynəlxalq Mərkəzin (ICCROM) Baş direktoru Aruna Francesca Maria Gujral, İordaniya Həsimilər Krallığının sahəzadəsi, UNESCO-nun xoşməramlı səfəri, Petra Milli Trestinin prezidenti, xanım Dana Firas və Milli Məclisin deputati, Heydər Əliyev Fonduñun Beynəlxalq əlaqələr departamentinin rəhbəri Soltan Məmmədov çıxış ediblər.

Natiqlər mədəniyyət layihələrindən, Natiqlər mədəniyyət layihələrindən,

rindən, qida israfından dərinliyin. Bu yeni çağrıları turizmə və onun effektivliyinə təsir edir".

Görüşün 2-ci günü "Turizm üzrə Təkmilləşdirilmiş İqlim Təşəbbüsü" məzakirə edilib, 50-dən çox ölkə və 8 qeyri-dövlət aktorunun qoşuldugu "Turizm Sektorunda Təkmilləşdirilmiş İqlim Fəaliyyəti üzrə COP29 Bəyannaməsi" digər dövlətlərin də istirak üçün elan olunub. Natiqlər bu qənaət golublər ki, birləşdikdə turizmin təkcə iqtisadi artım üçün deyil, həm də ətraf mühitin qorunması və qlobal həmrəylilik üçün qüvvə olmaq təmin edilməlidir.

İqlim çağırışları mədəniyyətin turizm sektorunun da inkişaf vacibliyini dikta edir. Çünkü Dünyə Səyahət və Turizm Şurasının ən son məlumatlarına görə, turizm sektor və qlobal ÜDM-in 10 faiziñi yaradır və hər 10 nəfərdən biri və sahədə işləyir. Bir çox ölkələr üçün turizm həyatın mənəbəyidir – şəhərinə gəlir, məşğulluq və xarici vətənə olmaq təmin edilməlidir.

COP29 Azərbaycan Əməkliyyat Şirkəti və COP29-un Dayanıqlı inkişaf üzrə tərəfdə "Azersun Holding"ın dayanıqlı turizm mövzusunda birgə panel müzakirəsi keçirilib. "Slow Fud" zoş effekt: Yerli aqroməhsəllər ilə dayanıqlı turizmin gücləndirilməsi" adlı tədbirdə bir araya gələn ekspertlər, dayanıqlı tədqiqatçıları, is dünyasının liderləri və turizm peşəkarları "slow fud" hərəkəti və dayanıqlı kənd təsərrüfatı prinsiplərinin aşağıdən təsir edir. Natiqlər bu qənaət golublər ki, birləşdikdə turizmin təkcə iqtisadi artım üçün deyil, həm də ətraf mühitin qorunması və qlobal həmrəylilik üçün qüvvə olmaq təmin edilməlidir.

Azərbaycan Respublikası Gənclər və İdman Nazirliyinin təşkil etdiyi "UNICEF Azərbaycan" ilə birgə Dünya Uşaqlar Günü münasibətilə "Gələcəyə qulaq as" adlı sərgidə ekspozisiyani süni intellekt vətənə 20-dən çox ölkədən uşaqların iqlim fəaliyyətinə dair fikir və ideyaları bəzəyib. Naziri Fərid Qayıbov, UNICEF-in Azərbaycandakı nümayəndəsi Dr. Saca Faruq Abdullah və gənc iqlim elçiləri açılış mərasimində iştirak ediblər. Hər könən maraqlıdır. İlk növbədə, sülhənən danışdıqda, turizm sənədən bərəqərət etmək üçün on güclü alətlərdən birdir. Sülh bu gün dünyada heç vaxt olmadığı qədər vacibdir. Biz iqlim dəyişkiliyindən, ətraf mühit problemlə-

"Qırmızı kitab"ın yaşılı səhifəsi

Dünən IDEA (Ötraf Mühitin Mühafizəsi Namina Beynəlxalq Dialoq) İctimai Birliyi və Beynəlxalq Təbiəti Mühafizə İttifaqının əməkdaşlığı ilə COP29 çərçivəsində "Mühafizənin 60 il: BTMİ-nin Qırmızı Siyahısı" mövzusunda panel müzakirələri təşkil olunub.

Tədbirin açılışında çıxış edən Heydər Əliyev Fonduñun vitse-prezidenti, IDEA İB-nin təsisçisi və rəhbəri Leyla Əliyeva, özlə kəsilməkənən bioloji növlərin mühafizəsinin qlobal ekosistemin və biomüxtəlifliyin qorunmasında vacib rol oynadığını qeyd edib. Leyla Əliyeva vurğulayıb ki, canlı orqanizmlərin məhv olunmasının qarşısının alınması bəynalxalq

Daha sonra Leyla Əliyeva qeyd edib ki, özlə kəsilməz zubrların populyasiyasının ölkə bərpası və onların ölkə təbətiñin reintroduksiyası olunması məqsədilə 2017-ci ildən etibarən 46 zubr Avropanın müxtəlif ölkələrindən Şəhədag Milli Parkına gotirilib və 2028-ci ildək zubrların sayıının 100-ə çatdırılması nəzərdə tutulub. Eyni zamanda, ceyranların reintroduksiyası layihəsi vətənə qəbul olunub.

həmrəylik və əməkdaşlıq mühitində birgə addımların atılması tələb edən qlobal çəqidişdir.

Sonra tədbir iştarıkçılara Cənubi Qafqazın zəngin təbəti və buraya xas olan, lakin özlə kəsilməz bir sıra heyvan növləri barədə malumat verilib.

IDEA İB tərəfindən 2011-ci ildən etibarən icra olunan fəaliyyətlər toxunan Leyla Əliyeva bildirib ki, nadir canlıların qorunması, ölkənən mühafizəsi, eləcə də onların populyasiyasının bərpası təşkilatın əsas fəaliyyəti istiqamətləri sırasında xüsuslu yer tutur. IDEA İB-nin təsisçisi və rəhbəri BTMİ ilə əməkdaşlıq çərçivəsində 2012-ci ildə genis ictimaiyyətə təqdim olunmuş Qafqazın "Böyük Beşliyi" layihəsinə qeyd edib. Bildirilib ki, Qafqaz bəbiri, ceyran, qonur ayı, boz canavar və imperator qaralının populyasiyasının qorunması və artırılması məqsədilə bir sıra addımlar atılıb.

digər müvafiq tədbirlər noticəsində ölkə ərazisində ceyran populyasiyasının 8 minə çatdırıldığı, eləcə də yüz minlərlə nərə balığı körpələrinin Xəzər denizi və Azərbaycanın digər hövzələrinə buraxıldığı bildirilib.

BTMİ-nin Şərqi Avropa, Şimali və Mərkəzi Asiya üzrə regional direktoru Oliver Avramoskinin moderatorluğu ilə keçirilən tədbir çərçivəsində çıxış edən BTMİ-nin baş direktori Gretel Aguiar, "Conservation International" təşkilatının meşə strategiyası üzrə baş direktoru Jason Funk və "Birdlife International" təşkilatının baş mənecəri Cathy Yitong Li BTMİ Qırmızı Siyahısında adları qeyd olunan canlıların mühafizəsi, eləcə də qlobal biomüxtəlifliyin birgə səylər və nəticəyə-nümlü fəaliyyətlər vasitəsilə qorunmasının əhəmiyyətinə dair fikirlərinə müzakirə işlənilər.

Ə.ƏLİYEV

XQ

Azərbaycanı tanışdanlar

Azərbaycanda Bayraq Günü idi. Zəfər bayramının 4-cü ildönümünün coşusu davam edirdi. Görüş üçün həmin günə vədələşmişdi. Moskvadakı sənədbundan, məşinlərin gurultusundan uzaq çox sakit həyət evində görüşdük. Həmisi ki tamkılı təbəssüm ilə qarşıladı mən. Bir stəkan pürəngi çay içib isə otaguña qalxdıq.

- Dilican müəllim, lap əvəldən başlayaq. Uşaqlıq illərinə, məktəb dövrünə qisa bir nəzər salag..

- Ermənistannın Dilican şəhərinin yaxınlığında Salah kəndində doğulmuşam. Adımı da ona görə belə qoyubam. Bozun zarafta deyirəm ki, şəhəri mənim şərafıma belə adlandırma bilər. O vaxt kəndimizdə orta məktəb yox idi. 4-cü sinifdən qədər öz kəndimizdə, 5-dən 7-yə qədər Qaraqayada, 8-ci sinifdən 10-cu sinifdə qədər Polad kəndində oxumuşam.

dan biri elə Sabit Orucov idi. O vaxt o həm nazir müavini, həm də su təsərrüfatı və dəniz limanları kafedrasının professoru idi. Sonra o, 1972-ci ildən 1981-ci ilə qədər SSRİ-nin qaz sənayesi naziri oldu. Onun mühəzirələrini dinişmək üçün biz naziriyin binasına gedirdik. Sabit Atayeviçin pəncərələri Kremlə baxan kabinetini çox yaxşı xatırlayıram. Xüsusi da onun keçidiyi döşələr! Mühəzirələri yazaqlığı biza qadağan edib deyirdi: "Siz oturun, diqqətlə qulaq asın, başa düşmənidinizin sorusun".

etmiş partiya üzvü olduğumdan tələbə şəhərciyinin sadri seçildim və bu da mənim üçün böyük hayat təcrübəsi oldu. Hər həftə sonu rəqs axşamları təşkil olunurdu. Xasiyyətim elədi ki, ictimai məbərəyyət olmasa heç orada iştirak etmədim. Amma hər hansı arzuolunmaz halların qarşısını almaq üçün nəzarət etməliydim. Dəliqənlər gəncələr arasında da belə hallar az olmurdı.

- Dilican müəllim, keçən il "Qazprom VNIİQAZ" (Ümumiyyətli Elmi Tədqiqat Tabii Qazlar İnstitutu) MMC öxübü 75 illik yubileyi ilə birgə sizin da qaz sənayesi sahəsində əmək fəaliyyətinin 50 illik yubileyini qeyd edib. Bu məqamda kollektivin sizə ünvanladığını təbrikdən bir hissəni oxumaq yerində düşər: 1973-cü ildə SSRİ Qaz Sənayesi Nazirliyin

ni təyin edildim. Əsas fəaliyyət sahələrimdən biri Qubkin adına Rusiya Dövlət Neft və Qaz İnstitutunda mühəzirələrlə işləmək olundur. Xasiyyətim elədi ki, ictimai məbərəyyət olmasa heç orada iştirak etmədim. Ona görə universitedə işlədiyim 20 ilə yaxın müddədə mühəzirələrimi dinişməyə başqa kafedralların mütexəssisləri və tələbələri də galırılar. Bu ixtisasslaşma üzrə yeganə əsaslı tədris materialı mənim hazırladığım 4 dörslik və 3 dərs vasaitidir. Burada bir cəhəti qeyd etmək istəyirəm. Həyatımın on baxtəvar illərini yoldaşım, iki övladımızın anası, həyatdan vaxtsız köçmüs Şəhəsiyə xanımla keçirmişəm. Ona görə kitabın titul shifasında bütün uğurlarımın ilhamıçı kimi onun xatirəsinə həsr olunması tösaduf deyil.

Dənizləri ram edən alim

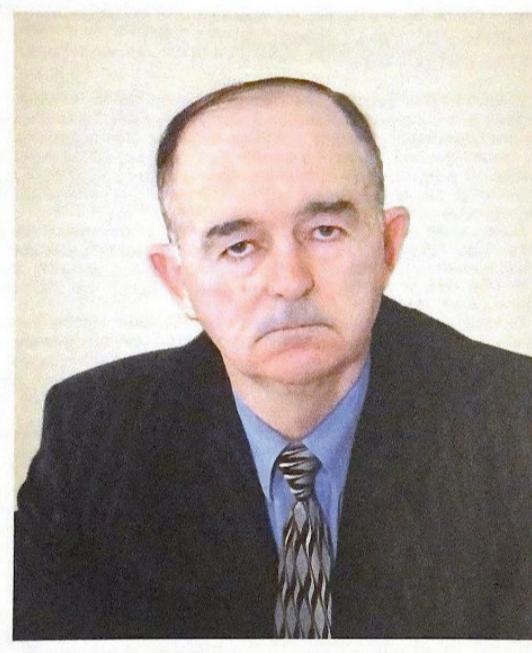
Məktəbi əla qiymətlərlə bitirdikdən sonra iki il kənddə mexanizator işlədim. Ali təhsil dalınca yollanmadan əvvəl əsərgərliyə getmək istəyirdim. Təbii ki, evdəklər bunu istəmirdilər. Özbəsimə harbi komissarlığı getməyim deyə, rayon markazına gedəndə bəhəna ilə yanına müşayiəti qoşurdular. Amma fursət tapıb komissarlığı getdim və mütləq əsgər olmaq istədimi bildirdim.

Hotta açıqca bildirdim ki, valideynlərimin, qohumlarının xahişinə görə məni saxlasalar, şikayat edəcəyəm. Nəhayət, 19 yaşında orduya çağırıldım və Riqada xidmət etdiğənən sonra Bakıya gələrkən Politeknik İnstiütutunu hidromeliorasiya faktoriyeləşdirildi.

3-cü kursun sonunda institutda SSRİ Neft Sənayesi Nazirliyindən əlf problemlərinə rəhbərlik edən Viktor Samarskiyə gəldi. Nazir müavini Sabit Orucovun tövsiyəsi ilə Bakıya gələn Samarski bu problemlə məşğul olacaq ilk mütexəssislərini seçirdi. Cünki dənizdə neft hasilatı, dənizlərə qədər hasilatı üçün hidrotexniki qurğular üzərə mütxəssis qılıqlı vardi.

Problemi Sabit Orucov belə izah edirdi: "İnşaatçıları işa götürürük (o, sənaye və mülki tikinti üzrə mütexəssisləri nəzərdə tuturdur), onlar inşa etməyi bacarırlar, amma dənizi görmədikləri üçün qorxurlar. Dənizləri götürürük, onlar da belə qurğuları yaratmayı bacar-

Посвящаю моей безвременно ушедшей жене и другу,
Мирзоеву Шамсии Талдыгызы,
без которой не состоялась бы эта книга,
как и многие другие в моей жизни

nin təşəbbüsü ilə VNİİQAZ-da
dənizdə qazma işləri və neft-qaz
hasılatı texnologiyalarını
tədqiq etmək üçün laboratoriya
yaradılmışdır. Moskva İnşaat
Mühəndisləri İnstitutunun
(İMİ) məzunu, Qaz sənayesi
naziri Sabit Orucovun tələbəsi
Dilican Mirzəyev haməin
laboratoriyanın rəhbəri təyin edilmişdir.

Geolojiya, dəniz neft-qaz
yataqlarının keşfi və hasılata
hərəkətlərinə, dəniz səratında
neftin və gazon çıxarılması və
nəqli üçün mədən hazırlığı,
texniki-iqtisadi əsaslandırmalar
və işlərin normativ təminat
nöticəsində laboratoriya
çox-sahəli korporativ elmi-texniki
mərkəzə çevrilmişdir. Mərkəzin
inkişafında və peşəkarlığının
artmasına Dilican Allahverdi
oglunun səxən çox böyük
rolu var." Təbrik sizin həyat
yolunuzu işqalandırmaq
başqa xoş sözlərlə və faktlarda dolur.
Bu yolun bəzi mərhələləri
haqqında bir az da özünüz məlumat
verin.

- İnstitutu bitirən kimi aspirantura qəbul olundum. O vaxt bu, qeyri-adı addım idi, çünki ən az iki il işləmək tələb olundur. Aspirantura bitirib bir il 2 ay "Qazprom"un mərkəzi aparatında işlədim, sonra manş xuxarada dediyiniz laboratoriaya başlılıq etməyi təklif etdilər. Laboratoriya Azov dənizindəki yataqlarla məşğul olımdı. Sonra manşın laboratoriyanın bazasında xüsusi texniki konstruktur bürosu yaradıldı. Şəhər problemləri üzrə aparıcı institut bürönün aid olduğu "Dənizneftqaz". Ümumiyyətli Elmi Tədqiqat Layihə İnstitutu idi. Orada şöbə müdürü, elmi axtarıcılar tərəfə direktor müavini, direktor əvəzi işlədim. 1995-ci ildə yenidən "VNİİQAZ"a "Dəniz neft-qaz yataqları" mərkəzinə direktor vəzifəsi vəzifələr göttürmüllər oldum. Cünki hələ orduda xidmət edərək partiyaya üzv olmuşdum. 2009-cu ildən isə qaz və neft sənayesi məsəslələri üçün avadanlıq hazırlayan əsas mərkəzi konstruktur bürosuna müdir müəllimim.

də yazmışdır. Bircə xidməti maşınları çatırı.

- Siz yataqxana həyatı da
yasadınız, yaqın. Paytaxtda
özünüzü əcnəbi kimi hiss edir
diniz?

- Bakıda oxuyanda da,
Moskvada da yataqxanada ya
şışmışam. O vaxt milli zəminda
heç bir problem yox idi, əksinə,
müxtəlif məllətlərin nümayənə
dənizlərinin milli koloritini birgə⁺
yayıştı. Zənginləşdirirdi. Pay
taxtda öz üzərimə çoxlu ictimai
vəzifələr göttürmüllər oldum. Cünki
hələ orduda xidmət edərək partiyaya
üzv olmuşdum. Par
tiyaya tələbələrə, əsas mərkəzi
konstruktur bürosuna müdir müəllimim.

mirlər, üstəlik də, neftdən bixə
bardırlar. Moskva İnşaat Mühəndisləri
Institutunda lazımi kafedraları və professorları olan
hidrotexniki qurğular fakültəsi var. Gəlin, burada xüsusi qrup
yaradıq. Qurğular, onların mə
terial məqəvimi, digər inşaat
istiqamətləri üzrə mühəzirələri
o professorlar oxuyar, neft və
qaz üzrə mühəzirələri mən öz
üzərimə götürürəm. Əsas olan
odur ki, "kötülləri", - stasionar
platformaları Orucov zarafta
belə andırırdı, - peşəkarlar
həzirlasın."

Mon təhsili Moskvada
davam etdirmək imkanını
aldan vərmiş istəmədim. Beləcə
Moskva həyatın başlığı. Biza
mühəzirə oxuyan professorlar-

Yeri gəlmışkən, Rusiya Federasiyada kontinental şelfin yanacaq ehtiyatları xoxozinosunu istifadəyə verən öz mürskəkəbliyinə, çətinliyinə görə kosmosun fəth edilməsindən geri qalmır. Hotta neft-qaz mütexəssislərini dünyamın məşhur şirkətləri arasında enerji müstəqilliyi baxımdan Rusiyannı liderliyini təmin edən bə prosesin kontinental şelfin "kosmosunu fəth etmək" adlanırdılar.

Yenə qeyd edim ki, kontinental şelfin genişməyi istismarı birinci növbədə mözhəm həmyerlimiz, mütləkimiz Sabit Orucovun xidməti ilə bağlıdır. Ona görə də fəaliyyəti vəriliş qıymətlər, təltiflər arasında on dərəcəli müətəffəfliklər, təqribən 2023-cü ilin avqustunda layiq görüldüyüüm S.A. Orucovun adını daşıyan faxxi xatırı nişanıdır. Bir də xüsusi qeyd etmək istədiyim bir məqəm var. Məşhur həmyerlimiz, uzun müddət SSRİ Dövlət Plan Komitəsinin söri işləmiş Nikolay Konstantinoviç Baybakovun adına təsis edilmiş Beynəlxalq Yanacaq Energetika Kompleksi mühəkafatını monaşxan Baybakovun özü digər məşhur həmyerlimiz Qəribi Şəhər neft-qaz yataqlarını keşf etmiş Fərman Salmanovun hündürzurunda təqdim etmişdi. Baybakov monaşxan Salmanova belə təqdim etdi: "Baxın, Mirzəyev Sabit Orucovun tələbəsi Dilican Mirzəyev haməin laboratoriyanın rəhbəri təyin edilmişdir.

Haşıya. Kontinental şelfin vəziyyəti və perspektiv problemlərinin müzakirəsi üçün 1993-cü ildə "Qazprom" səmədar comiyətinin təşəbbüsü ilə vəzifələrinə təmənətliyin, uzun müddət SSRİ Dövlət Plan Komitəsinin söri işləmiş Nikolay Konstantinoviç Baybakovun adına təsis edilmiş BAE Sistemlər şirkətinin təşəbbüsü ilə təqdim etmiş Fərman Salmanovun hündürzurunda təqdim etmişdi. Baybakov monaşxan Salmanova belə təqdim etdi: "Baxın, Mirzəyev Sabit Orucovun tələbəsi Dilican Mirzəyev haməin laboratoriyanın rəhbəri təyin edilmişdir.

Onun rəhbərliyi altında 14 elmlər namizədi, 3 elmlər doktoru dissertasiyaları müdafiə olunub. Fəaliyyəti dövlət məküafatları ilə qeyd olundub. Rusiya Sənəat və Texnologiya Akademiyalarının həqiqi üzvüdür. RF Prezidentinin təqdiməsi ilə təltif edilib, elm və texnika sahəsində həkimiyətin müəllif şəhadətnaməsi ilə təsdiq olunmuş 61 ixtiranın və patentin, dərs vəsaitlərinin və elmi-metodik təsviyyələrin müəllifidir. Onun rəhbərliyi altında 14 elmlər namizədi, 3 elmlər doktoru dissertasiyaları müdafiə olunub. Fəaliyyəti dövlət məküafatları ilə qeyd olundub. Rusiya Sənəat və Texnologiya Akademiyalarının həqiqi üzvüdür. RF Prezidentinin təqdiməsi ilə təltif edilib, elm və texnika sahəsində həkimiyətin müəllif şəhadətnaməsi ilə təsdiq olunmuş 61 ixtiranın və patentin, dərs vəsaitlərinin və elmi-metodik təsviyyələrin müəllifidir. Onun rəhbərliyi altında 14 elmlər namizədi, 3 elmlər doktoru dissertasiyaları müdafiə olunub. Fəaliyyəti dövlət məküafatları ilə qeyd olundub. Rusiya Sənəat və Texnologiya Akademiyalarının həqiqi üzvüdür. RF Prezidentinin təqdiməsi ilə təltif edilib, elm və texnika sahəsində həkimiyətin müəllif şəhadətnaməsi ilə təsdiq olunmuş 61 ixtiranın və patentin, dərs vəsaitlərinin və elmi-metodik təsviyyələrin müəllifidir. Onun rəhbərliyi altında 14 elmlər namizədi, 3 elmlər doktoru dissertasiyaları müdafiə olunub. Fəaliyyəti dövlət məküafatları ilə qeyd olundub. Rusiya Sənəat və Texnologiya Akademiyalarının həqiqi üzvüdür. RF Prezidentinin təqdiməsi ilə təltif edilib, elm və texnika sahəsində həkimiyətin müəllif şəhadətnaməsi ilə təsdiq olunmuş 61 ixtiranın və patentin, dərs vəsaitlərinin və elmi-metodik təsviyyələrin müəllifidir. Onun rəhbərliyi altında 14 elmlər namizədi, 3 elmlər doktoru dissertasiyaları müdafiə olunub. Fəaliyyəti dövlət məküafatları ilə qeyd olundub. Rusiya Sənəat və Texnologiya Akademiyalarının həqiqi üzvüdür. RF Prezidentinin təqdiməsi ilə təltif edilib, elm və texnika sahəsində həkimiyətin müəllif şəhadətnaməsi ilə təsdiq olunmuş 61 ixtiranın və patentin, dərs vəsaitlərinin və elmi-metodik təsviyyələrin müəllifidir. Onun rəhbərliyi altında 14 elmlər namizədi, 3 elmlər doktoru dissertasiyaları müdafiə olunub. Fəaliyyəti dövlət məküafatları ilə qeyd olundub. Rusiya Sənəat və Texnologiya Akademiyalarının həqiqi üzvüdür. RF Prezidentinin təqdiməsi ilə təltif edilib, elm və texnika sahəsində həkimiyətin müəllif şəhadətnaməsi ilə təsdiq olunmuş 61 ixtiranın və patentin, dərs vəsaitlərinin və elmi-metodik təsviyyələrin müəllifidir. Onun rəhbərliyi altında 14 elmlər namizədi, 3 elmlər doktoru dissertasiyaları müdafiə olunub. Fəaliyyəti dövlət məküafatları ilə qeyd olundub. Rusiya Sənəat və Texnologiya Akademiyalarının həqiqi üzvüdür. RF Prezidentinin təqdiməsi ilə təltif edilib, elm və texnika sahəsində həkimiyətin müəllif şəhadətnaməsi ilə təsdiq olunmuş 61 ixtiranın və patentin, dərs vəsaitlərinin və elmi-metodik təsviyyələrin müəllifidir. Onun rəhbərliyi altında 14 elmlər namizədi, 3 elmlər doktoru dissertasiyaları müdafiə olunub. Fəaliyyəti dövlət məküafatları ilə qeyd olundub. Rusiya Sənəat və Texnologiya Akademiyalarının həqiqi üzvüdür. RF Prezidentinin təqdiməsi ilə təltif edilib, elm və texnika sahəsində həkimiyətin müəllif şəhadətnaməsi ilə təsdiq olunmuş 61 ixtiranın və patentin, dərs vəsaitlərinin və elmi-metodik təsviyyələrin müəllifidir. Onun rəhbərliyi altında 14 elmlər namizədi, 3 elmlər doktoru dissertasiyaları müdafiə olunub. Fəaliyyəti dövlət məküafatları ilə qeyd olundub. Rusiya Sənəat və Texnologiya Akademiyalarının həqiqi üzvüdür. RF Prezidentinin təqdiməsi ilə təltif edilib, elm və texnika sahəsində həkimiyətin müəllif şəhadətnaməsi ilə təsdiq olunmuş 61 ixtiranın və patentin, dərs vəsaitlərinin və elmi-metodik təsviyyələrin müəllifidir. Onun rəhbərliyi altında 14 elmlər namizədi, 3 elmlər doktoru dissertasiyaları müdafiə olunub. Fəaliyyəti dövlət məküafatları ilə qeyd olundub. Rusiya Sənəat və Texnologiya Akademiyalarının həqiqi üzvüdür. RF Prezidentinin təqdiməsi ilə təltif edilib, elm və texnika sahəsində həkimiyətin müəllif şəhadətnaməsi ilə təsdiq olunmuş 61 ixtiranın və patentin, dərs vəsaitlərinin və elmi-metodik təsviyyələrin müəllifidir. Onun rəhbərliyi altında 14 elmlər namizədi, 3 elmlər doktoru dissertasiyaları müdafiə olunub. Fəaliyyəti dövlət məküafatları ilə qeyd olundub. Rusiya Sənəat və Texnologiya Akademiyalarının həqiqi üzvüdür. RF Prezidentinin təqdiməsi ilə təltif edilib, elm və texnika sahəsində həkimiyətin müəllif şəhadətnaməsi ilə təsdiq olunmuş 61 ixtiranın və patentin, dərs vəsaitlərinin və elmi-metodik təsviyyələrin müəllifidir.

İdman xəbərləri

Avropa çempionatında bürünc medal

Azərbaycan taekvondoçusu Səyyad Dadaşov Bosniya və Herseqovinanın Sarayevə şəhərində keçirilən Avropa çempionatında uğurla çıxış edib.

Azərbaycan Taekvondo Federasiyasından verilən məlumat görə, o, 21 yaşadək idmançılar arasında təşkil olunan yarışda 3-cü yeri tutub.

Dadaşov bürünc medalı 54 kilogram çəki dərəcəsində alıb.

Voleybolçularımız Şərqi Avropa turnirində

Azərbaycanın 16 yaşadək oğlanlardan ibarət millisi Şərqi Avropa Voleybol Zonal Assosiasiyanın çempionatına iştirak edəcək.

Bu barədə Azərbaycan Voleybol Federasiyasının mətbuat xidmətindən məlumat verilib.

Estoniyada təşkil ediləcək turnirdə ev sahibi ilə yanaşı, Azərbaycan, Latviya, Gürcüstan, Ukrayna və Polşa yığmaları iştirak edəcəklər. Bərpaçıda yer alan millimizin rəqibləri Latviya və Estonia kollektivləridir. U-16 noyabrın 27-də Estonia, iki gün sonra Latviya ilə görüşəcək.

Yarış noyabrın 27-30-da keçiriləcək.

Qeyd edək ki, turnir AVRO-2025-ə seçmə xarakter daşıyır. Reqlamətən sonra, çempion qızıl birinciliyinin final mərhələsinə vəsiqə qazanacaq.

L.QURBANOVA
XQ

Hava

Yağmursuz və dumanlı

Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi Milli Hidrometeorologiya Xidmatının verdiyi məlumatə əsasən, noyabrın 22-də Bakıda və Abşeron yarımadasında havanın dəyişikən buludlu olacağı, arabır tutulacağı, əsasən, yağmursuz keçəcəyi gözlənilir.

Lakin gecə bəzi yerlərdə arabır az çıxınlı olacaq ehtimalı var. Müləyim cənub-qərb külüyi əsəcək, axşam şimal-qərb külüyi ilə əvəz olunacaq. Gecə 10-12°, gündüz 13-17° isti olacaq. Atmosfer təzyiqi 762 mm cəvə sütunundan 767 mm cəvə sütununa yüksələcək, nisbi rütubət 70-80% faiç olacaq.

Azərbaycanın rayonlarında, əsasən, yağmursuz keçəcək. Arabır duman olacaq. Müləyim şərqi külüyi əsəcək. Havannın temperaturu gecə 6-10°, gündüz 15-20°, dağlarda gecə 0-4° isti, yüksək dağlıq ərazilərdə 4° şaxta, gündüz 5-10° isti olacaq.

Q.QASIMOV
XQ

BAŞ REDAKTOR

ƏFLATUN
AMAŞOV

TELEFONLAR:
Reklam və elanlar: 493-82-21
Qəbul şöbəsi: 493-24-75 Mühasibatlıq: 498-85-29
Məsul katib: 493-61-02 E-mail: xalqqazeti@gmail.com
Texniki şöbə: 493-59-64 info@xalqqazeti.az
+994(51) 280-16-44

Bizim “gizli imza”mız

2 insan varmı ki, barmaqlarının izləri eyni olsun?

“Gizli imza”

Yəqin çıxları bilir ki, hələ XX əsrin əvvələrində yazıb-oxuya bilməyən soydaşımız her hansı sənədə imza atmaq istəyində barmaq basardı. Onun barmağına əvvəlcən bir damla mürəkkəb damızdırıldılar. Əvvəlcə də deməsidik ki, hər kəsin barmağının ucundakı naxışlar özəldir və onun barmaq imzasını təkrarlamamaq mümkin deyil.

Kimliyi tənyan cihazlar

Elm və texnologiya artıq elə bir səviyyəyə çatıb ki, bir çox cihazlar sizin barmaq izlərinizi tanıdlıdan sonra işə düşür. Məsələn, əgər barmaqla qapıya toxunsanız, qapı sizi “tanır” və üzünüzə açılır. Sizdən başqa min insan gəlsə də, o qapımı aça biləm. Qapı ona görə səzə açılır ki, barmaq izlərinizən alışır. Bəzi avtomobilər də sahibinin barmaq izini tanıdlıdan sonra işə düşür. Kompüterlər de cələcə.

Böyük adamların fərqi də gördüklorini anlaya bilmək tamam başqa məsələdir. Biz çox şey görürük, ancaq bu, azdır, görək gördüklorumuzu anlamaya çalışaq.

Böyük adamların fərqi də gördüklorini anlamaqdan başlayır. Gölin uzağa getməyək, sağımiza-soluşma baxaş. Ağacların niyo yerdən göye ucaldıǵına diqqət yetirək. Yazda ağacların yarpaq aqamasını, payızda isə tökməsini izləyək. Yaxud, slimizi qarşısında qoyub diqqətlə baxaş və bu yaradılışın mənasını anlamağa çalışaq. Bir əldə beş barmaq, işləmək üçün hor barmaq da bugümlərə bölnünb. Bundan gözəlini, daha mükəmməlini fikirləşmək mümkün deyil. Arayış-axtarsaq, mənasını da anlayacaqı.

Siz dostunuza, doğmanınızı minlərlə insan arasında görsəniz, yəqin ki, tənyanıcaqınız. Çünkü onun üzü, sıfat cizgiləri, boy-buxunu, səsi təkrarsızdır. Ola bilsin ki, oxşarları olsun, amma tam cənə ola bilməz. Təkrarsız olan təkcə səsizim, gözlərimiz, baxışları-

miz, mimikalımız deyil, eyni zamanda, əllərimizdəki cizgilər, naxışlardır. Siz elə iki insan tapa bilməsiniz ki, barmaqlarının ucundakı naxışlar eyni olsun. Barmaqucu nədir, heç əllərinin içindəki naxışların da eyni olduğu ki adam tapa bilməsiniz.

Barmaq izləri təkrarsızdır

İslam dünyası əsrlər boyu Qura-ni-Kərimlə təmsədə olsa da, oradakı “barmaqların ucu” ifadəsinin fərqliyə varmışdır. Amma ingilislər müqəddəs kitabımızı oxuyan kimi maraqlanıblar və həmin ifadənin möctəzəsi təzə çıxb. Ingilislər bu gerçəyi öyrəndən sonra barmaq izlərindən kriminalistikadə istifadə etməyə başlayıblar. İnsanın barmaq izlərinən hər hansı obyektdə qaldığını və bunun vasitəsilə bir çox cinayətin üstündən açıla biləcəyini isə ilk dəfə Tomas Taylor irəli sürüb.

Barmaq izləri necə götürülür?

Biz çılpaq əllə toxunduğumuz hər yera “möhür” vururq və orada barmaq izlərimiz qalır. Həmin izləri görünən hələ gətirib şəkillərini çəkə bilmək üçün bəzi əsərlərdən istifadə edir. Ən köhnə əsərlərdən barmaq izlərinən hər hansı obyektdə qaldığını və bunun vasitəsilə bir çox cinayətin üstündən açıla biləcəyini isə ilk dəfə Tomas Taylor irəli sürüb.

Karbon zərrəcikləri barmağın əşya üzərində buraxıldığı təzə yapışaraq izi görünən hala gətirir. Bu əsələn daha təkmilləşdirilmiş formasında isə florans pudralardan (parıldayan) istifadə edilir.

Bu işdə istifadə olunan ikinci üsul, yod əsuludur. Yod qızdırıldıqda buxarlanaraq yağların quruluşundakı karbon-karbon arasındaki cüt bağları ilə reaksiyaya girir və qabartma formasında barmaq izi naxışını sarıtmış qəhvəyi rəngə çevirir.

Tətbiq olunan üçüncü üsul isə ninihdır işlədilir. Əvvəlki əsərlər dəliksiz səthlərdə, bu əsul isə kağız və taxta kimi dəlikli yerlərdəki barmaq izi nümunələrində dəha yaxşı nəticə verir. Bu əsələn təməli, amin turşular ilə ninihdən arasındaki mürəkkəb bir reaksiyadan ibarətdir.

Qızdırıldıqda mühitdəki bir əsəs ilə reaksiyaya girərkən bənövşəyi rəngdə təsvirə çevrilir. Tərədkə amin turşuları kağız və ya taxtanın osas maddəsi olan selluloz ilə hər hansı bir reaksiyaya girmədiyi üçün, bu texnika çox köhnə izlərin müəyyən olunmasına da imkan verir.

Həzirdə cinayət axtarıcı işlərində bu əsərlərdən geniş istifadə edilir.

Səməd MƏLİKZADƏ

Salyanda leylək xilas edilib

Leyləyi düşdüyü bataqlıqdan çıxaran rayonun Sarvan kəndinin sakini Nicat Xəlilov ona qulluq etdiğindən sonra yenidən təbiətə buraxıb.

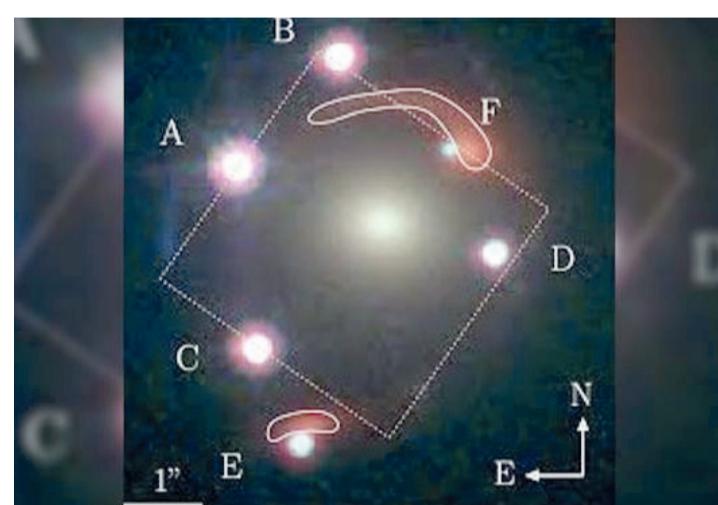
Nicat Xəlilov bildirib ki, o, tez-tez leylək qışlarından endiyi əraziyə gedərkən onlara təməsi edir. “Günorta saatlarında, yənə həmin yero getdim. Ərazidə 200-ə yaxın leylək var idi. Onları seyr edəndə bir qışın dəstədən xeyli aralıda bataqlıqda qaldığını, nə qədər çirpınsa da, oradan çıxa bilmədiyini

gördüm. Tez ora yaxınlaşıp onu kənarə çıxardım. Sonra həyətə götürərkən təmizlədim və yenidən leylək dəstəsinin olduğu əraziyə buraxdım”, – deyə kənd sakini sakini eləvib.

Onun sözlerinə görə, hər il bu əraziyə mövsüm zamanı leyləklər gəlir, bir müddət qaldıqdan sonra yenidən köç edirlər.

“Ceyms Uebb” “Eynşteyn ziqaqı”nı təsdiqləyib

“James Webb” Kosmik Teleskopu əvvəllər “Eynşteyn ziqaqı” kimi tənnan fenomenin mövcudluğunu təsdiqləyib. Bu effekt J1721+8842 sistemində aşkar edilib. Bir kvazardan (Yüksək enerji və parlaqlığa sahib göy cismidir) gələn işıq əyri boşluğun iki müxtəlif bölgəsindən keçərək obyektin 6 eyni nüsxəsini yaradıb.

Alimlər əvvəlcə J1721+8842-nin 3 dəfə linzalanmış qoşa kvazar olduğunu inanırlar. JWST köməyi ilə əldə edilən yeni məlumatlar göstərdi ki, 6 işıq nöqtəsinin hamısı eyni kvazara aiddir. İki ən zəif təsir, hər bir linazalanmış obyektiñ qarşı tərəfindən keçərək “Eynşteyn ziqaqı” adlanan unikal konfiqurasiyani meydana gətirir. Obyektiñ əks tərəflərini şəhatə edir.

“Eynşteyn halqaları” və “Eynşteyn ziqaqları” kimi gravitasiya linzalı obyektlər astronomiya və kosmologiyada mühüm rol oynayır. Onlar alimlər linsa kimə fəaliyyət göstərən galaktikaların kütłüsini müəyyən etməyə, qaranlıq maddə və qaranlıq enerji kimi fundamental hadisələri öyrənməyə imkan verir. Teleskop kainatın uzaq yerdəndə belə obyektlərin aşkarlanması xeyli asanlaşdırır.

PÜNHAN
XQ

Sağlamlıq

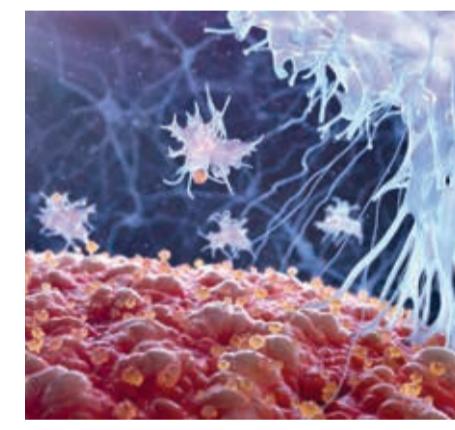
Viruslar xərçəng də yaradır

Xərçəng yaradan amillərdən biri də viruslardır. Xarici mətbuatın yaxınlığında, xərçəng xəstəliyi özbaşına yaranır və hava-damcı yolu ilə də keçmir. Amma bir çox elmi araşdırımlar sübut edib ki, hətta hava-damcı yolu ilə yayılan bir çox viruslar şis yarada bilir.

Rusiyadan Bloxin adına Onkoloji Mərkəzinin öməkdaşı Vadim Pokrovski xərçəng yaradan viruslardan danışır. Deyib ki, bunlar ölkədə çox yayılan Epstein-Barr, hepatitis və papiloma viruslarıdır. Bu viruslar organizmimdə zaman keçdikcə mutasiyaya uğrayır, hüceyrələri zədələyir və noticədə, bədxassəli hüceyrələr çevrilmiş artrır.

Jurnalistlər bu barədə açıqlama verən V.Pokrovski deyib: “Yer üzündə shəhərin yaradıqda Epsteyn-Barr virusu var. Bu virus aşqından böyüyə hor kəsə müxtəlif yollarla yoluxur. Əsasən, boyun, boğaz, burun, qida borusu və cinsiyət üzvlərində şis yarada bilir. Virusu organizmimdən tam təmizləmək mümkün deyil, bunun üçün dərman da yoxdur. Sadəcə, immuniteti yüksək saxlama lazımdır.

HPV-nin (papilomavirus) 16-18 tipi qadınlarda əşəqli boynu xərçəngi yaradır. Hepatit B də qara ciyərdə sağlam hüceyrələri dayır.

Əgər insanda bu viruslar varsa, o demək deyil ki, mütləq xərçəng olacaq. Daha çox xroniki formalar risk artırır. Buna görə immuniteti daim qorumaq lazımdır”.

Z.HÜSEYNLİ
XQ

ALLAH RƏHMƏT ELƏSİN

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Dövlət İdarəciliy Akademiyasının rektorluğu, professor-müslüm heyəti və Həmkarlar İttifaqı Bakı Ali Neft Məktəbinin rektoru Elmar Qasimova atası

ELDAR QASIMOVUN

vəfatından kədərləndiklərini bildirir və dərin hüznla başsağlığı verirler.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Dövlət İdarəciliy Akademiyasının rektorluğu, professor-müslüm heyəti və Həmkarlar İttifaqı Komitəsi Bakı Ali Neft Məktəbinin rektoru Elmar Qasimova atası

ƏBÜLFƏZ ELDAROVUN

vəfatından kədərləndiklərini bildirir və dərin hüznla başsağlığı verirlər.

İNDEKS	0282
TİRAJ	4001
SİFARIŞ	2657
QİYMƏTİ	60 qəpik

Növb